

گلشنِ گلستان

Ketabton.com

بهاره گلستان

اظہار اللہ اظہار

Izhar is a poet of accurate vision. His observation is sharp and keen. His response to his surroundings is quick, and poetry is marked with liberty, variety and romance. The precision of words goes with the rationality of his genuine fiery thoughts. The ideas are new and fresh. Like Dr. Jonson, he believes that there is no royal road to success in literature. That is why his style is elegant, effective and graceful. There is clarity, order and restraint in his poetry. His poetry fills you with admiration and you feel your taste for poetry, is getting mature. Izhar's poetry is an untraditional form of poetry, in the sense that it contains freshness, maturity and a unique quality of sound and sense.

By:-

*Pier Alam Shinwari
Daily Frontier Post,
Peshawar Pakistan.
Sunday, July 2, 2000*

Izhar Ullah Izhar

Lecturer in Urdu
Islamia College Peshawar University
Phone: 240305

کاہنڈی دکل پیہ لاس کینی خونڈنہ گوی

اظہار اللہ اظہار

سنہ یکبتہ اف رائٹرز (رجسٹرڈ) پبلسور (پاکستان)

۳ انتساب

د هاڻي دروند پلار په نامه چې وايي
"د عيت زخمو نه لا بنگاره شي
پوهه چې څومره حجابونه راوړي"

* * *

د خوږې مور بي بي په نوم چې وايي
زما دې هېڅ نه دي پکار بچيه
رې دې ودان کړه زما هرڅه ته يې

* * *

د خپل معصوم بچي حسان په نامه
چې زر تر زره د قرآن حافظ شي
او رې ترې جوړ کړي د اسلام مجاهد

له دا زما د والد صېب پروفېسر انعام الله جان قېن صاحب شعر دے
چې د هغوي په شعري مجموعۀ "ژوندون که بېلتون" کې چې چاپ دے
اظهار

د اشاعت حق محفوظ دے

کتاب : کابني دگل پاه لاس کېږي خوند: ټکوي
شاعر: اظهار الله اظهار
پاښتل: محمد فرېم انصاري
ترتيب: محمد اياز غزل، شکیل احمد ناياب
اهتمام: پروفېسر شوکت الله حن، محمد داؤد کمال
پروفېسر ټک: نوشاد حکيم، پروفېسر سيد ايوب شاه
روجه اشاعت: ۱۵ اگست ۲۰۰۰
پريس: انصاري پرنټنگ پريس محله جنگي پېښور
کتابت: ارشاد خان پښتو اکېډمي پېښور
قيمت: ۱۰۰ روپۍ

اظهار الله اظهار لکچرار اردو څانگه اسلاميه کالج

پېښور يونيورسټي

فون: ۲۴۰۳۰۵

هایئکو تہروتہی او نیوکی

دُ هایئکو ساخت او هیئت خہ دے . کومو معروضی حالاتو او نفسیاتی عواملو زہن و لہی دہ . خہ تاریخ ، ثقافتی او سماجی پس منظر لری او پنتو ادب تہ کلہ ، خٹکہ او لہ کومہ راغلی دہ . ددی وضاحتو نو بچہی ضرورت نہ دے پاتی شوے . خکہ چہ اوس دُنیا دُ نورو ژبو او ادبیاتو نہ قطع نظر دُ پنتو ژبی او ادب دُ سر نقادانو او ادیبانو ہم پہ دہ حوالی سرہ دومرہ ضروری مواد او اہم معلومات مخی تہ راوری دی چہ دوبارہ ذکر بہ لہی بوستونکی دُ تکرار دُ بی خونندی او دُ نظر دُ ستومانہی سرہ مخ کری . گہی نو دہ سلسلہ کنبہی زما مضمون چہ زما دُ هایئکو رومی مجموعہ "راتہ غور و نو کنبہی بگہری شہنگوی" کنبہی چاپ شوے دے . باید چہ اولوستی شہی . او بیا پہ تہہ تہہ دُ بناغلی محمد یاز غزل صہب تفسیاتی مقالہ چہ دُ هقوی دُ هایئکو پہ مجموعہ "دُ بناستونو دُ صحرا وریخی" کنبہی موجودہ دہ

پہ دہ حقلہ کنبہی کشاپی هوارولہی شہی .

خکہ نو دلته زما مقصد دُ هایئکو پہ تیکنیک خہ تحقیقی مضمون یا مقالہ لیکل نہ دہی بلکہ دُ هغی اختلافاتو سراسر ہم نہ بلکہ سرسری شان جاج اختل دی . چہ دُ تہی پہ مرستہ او دُ هایئکو پہ غندنہ کنبہی مخی تہ راغلی دی . مکنہ دہ چہی پہ دہ لہ کنبہی زہ دُ هایئکو خہ فنی او تیکنیکی اہخونہ ہم پہ گوتہ کری . ولہ حیثیت بہ لہی دُ بحث دُ غوبنتی او موضوع دُ تقاضونہ زیات هچ ہم نہ وی او زما دہی خبری سرہ بہ بچہی نہ متعارض کنبہی چہی گہی زما دا لیک پہ هایئکو بانندی منضبط او مبسوط تحقیقی لیک نہ دے .

تر اوسہ پوری چہی دُ هایئکو پہ مخالفت کنبہی کوم لیکونہ زما لہ نظرہ راتہر شوی دی هغوکنبہی سنجیدہ او غہر سنجیدہ ہر دوہ قلمہ دہتی رویو برخہ اختلہ دہ . دہی لہ کنبہی چہی غہر اصولی او دُ هایئکو دُ صنف سرہ پہ حسد ، عصبیت او بی علمی بانندی مینہی بی خایہ مخالفتو نہ پہ نظر راغلی . هغہ زہ دُ خیل بحث نہ خکہ او باسم چہی داسی دہنی رویی دُ ژوند او ادب دُ غوبنتو نہ صرف خنہہ دہ بلکہ دُ نا اہلی دُ پتولو پہ هخہ کنبہی دُ تہی پہ اویدو دُ توپک ارغودلو نادانی دہ او دُ تہی سرہ دُ دہنمتی کولو لاری هوارول دی .

ایتہ دُ تہی او هایئکو دُ تقابل پہ نتیجہ کنبہی چہی کوم اصولی اختلافات یا بنیادی استدہنی مخی تہ راغلی دی . باید

رد عمل بیکاره کړو - د مثال یو څو نمونې دا دي :

”چراغ نیک اس بات کا تعلق ہے کہ تیر شاعر کو مارتا ہے
 اور اسکو گمانی کے اندھیروں میں دھکیلتا ہے جبکہ ہائیکو
 ایسا نہیں کرتا تو اس کا مختصر جواب یہ ہوگا کہ یہ تو بچے کی
 وسیع القبلی ہے جو فرد کی بجائے قوم کو زندگی بخشتی ہے۔“

دوہمہ حوالہ :

” مومن خلق خوبہ نوم سرہ یو او د تپہی د خالق
 نوم چاتہ نہ وی معلوم نو دچا کارشہ دے سچ پیہ
 پپہ خیل وخت خرابوی . خنی خلق خو تردی پوری
 وائی چپ تپہ شاعر ورکوی او ہائیکوی را ژوندے
 کوی مطلب دا چپ د ژبی او ادب غم چاسرہ نشته
 صرف او صرف د خیل خان غم پہ معنہ کوی دی“

د حیرانتیا خبرہ دا دہ چپ گران تنقید کونکو بناغلیو
 اخر څنگه دا فرض کپه چپ گنې انظار الله انظار په فای ژوند
 کبې د تپې د اهمیت نه انکار کوی د خبرې مطلب صرف او سر
 دو مره و چپ هائیکو په تخلیقي سطح د فرد د انفرادیت نفي نه
 کوی او خود نمائی چپ د تخلیق کار فطرت دے ورته هائیکو
 کبې د تسکین موندلو زیاتی موقچې په لاس وړې گنې نو
 دغه معترضین دی پخپل گروان کبې سر دنته کوی او اوږدې
 وائی که چرې د پنتو ژبی یو شاعر ادیب پخپله نامه نظم
 نشر ، غزل ، هائیکو ، افسانہ ، ناول ، خاکه ، نکل وغیرہ لیکي نو

چپ جائزہ یې واخستلے شي . خوله هر څه نه وړاندې زه
 بناغلیو ناقدینو ته فقط دومره گذارش کول غواړم چپ د
 کومو اعتراضونو مفصل او مدلل جوابونه ما په خپل
 مضمون ” هائیکو د پنتو ادب کېسپو ټر “ کې ورکړي دي هغه
 دي لازمي اولوي او د تصفیه شوو اختلافاتو دي په بیا بیا
 یې حایه گردان نه کوي گنې نو او دي بیا یې چې زه په خپلو
 انتقادي معروضاتو کې په کوم کوم مقام تیندک شوه یا
 په کومو کومو حایونو کې تېر وتلیم . زلمے نقاد بناغلیو
 ازاد اشغری صیب په دي باب کې لیکي .

” راتہ غوږ ونوکبې بنگرې شپنگوي ، نوم هم
 بناسته او د تاپول گټې اپ هم بناسته د
 اکثر و ملگرونه چپ ما کوي تبصرې پرې ولوستې
 یا واوړېدې د هغې په باب به زه څه ووايم ، خو
 دا به ووايم چپ که د اظهار د کتاب سر مقاله په
 غور ولوستے شي نو په دي کې ددغو بناغلیو
 معترضینو د قانع کولو دپاره مواد شته“

ما په خپل ذکر کړے شوي مضمون کې د حقیقت څرگند
 کړے وو چپ :

” د تپې شاعر ورک وي او د هائیکو شاعر ژوندے
 او معلوم وي“

لهذا گڼو ناقدینو دي خبرې په ترڅ کې سنجید او طنزیه

هنده به گنجی د پښتو د ادب پنگله او د پښتنو د اجتماعي ژوند
 سرمایه نه شي تسليموله بلکې پښتانه به يې په دې سبب
 رد کوي چې دا اصناف له بهره راغلي دي هکله نو دا دې
 خپلو خپلو علاقه او وطنونو ته واپس کړې شي که هر
 څومره پکښې هم د پښتنو د تاريخ، ثقافت، تهذيب، رسمونو
 او مذهبي، سماجي او نفسياتي رويو انگازې ولې نه راپورته
 کېږي. خداي دې نه کړي که چېرې داسې اوشي نو د پښتو
 ادب په لمن کې به اخر څه پاتې شي. اخر کوم خوا خوږه
 پښتون به دا اوغواړي چې د پښتو ژبې جولي دې د ادب د
 دې رنگارنگ اصنافو د سپردو نه سپوره پاتې شي. اوس هر
 کله چې تخليقي انفراديت د ملي او اجتماعي شعور په سفر کې
 برخه اخلي او د قايي ترقي په هلوځلو کې هم خپل ځانته
 حيثيت برقرار ساتي. نو بيا په دې کې د اعتراض څه کښائش دے
 ددې باوجود چې په معلوم کېدلو يا نه ورکېدلو او د خپل
 ځان غم په مخه اختو کېدې د زمکې او اسمان فرق دے.
 پوستونکي دې اوس په خپله انصاف او کړي چې د پښتو ژبې
 او ادب د ترقي غوښتونکي ښاغلي معتريفين دي که
 اظهار الله. اظهار.

راقم المعروف ليکلي وو

”تهپې صرف علاقائي يا پښتو ادب متاثره کړې چې
 هايکو په اخاي تناظر کېدې د دنيا د هرې

ژبې، ادب او طبيقي سترگې ځان ته راپولي دي.
 ددې خبرې په ترڅ کې ښاغلي اسير منگل ليکي:
 ”په نې صرف علاقائي يا پښتو ادب کو متاثر کړاېه چېکه
 هايکو کې عالمي پذيرائي هونې هے. ميرے خيال ميں تهپے کي
 جو عالمي پذيرائي هونې هے وه ايشياء کے کسی اور صنف
 کو نصيب نهيں هونې. هېي وجه هے که انگريز مستشرقين
 نے زياده تحقيق تهپے پرکي هے اور اس صنف پر جامع
 کتابين لکھ کر عالمي ادب سے اس صنف کو روشناس کيا
 هے.“

د ترجيې د فني لغزشونو نه قطع نظر د تعجب خبره
 داده چې د کوم اعتراض جواب ښاغلي اسير منگل کوي. هغه
 زما په مضمون کې يوځانے هم موجود نه دے او نه ما
 دا دعوي کړې ده چې تهپې ته په عالي سطحه توجه نه ده
 شوې. مقصد يې دا و چې هايکو د دنيا په هره ژبه کې
 رواج موندلے دے او هره ژبه کې ليکے کېږي او تهپه
 د بين المللي پېژندکلو باوجود صرف په پښتو، پنجابي
 يا هندکو کې ليکے شوې ده. او هغه هم د بنيادي ساختيايي
 تبديلو سره. اوس که زما دې خبرې سره ښاغلي اسير منگل
 اتفاق نه لري نو بيا دې ماته په انگريزي، اطالوي، فرانسوي،
 جرمني، روسي، چيني، فارسي، اردو او د دنيا نورو لويو
 او وړو ژبو کې ليکې شوې يوڅو تهپې او ښايي ولې ددې

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير گڼلې زما نظرونه په پوره تناظر کېدای وکولو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستاي دي چې د هغوي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير گڼلې زما نظرونه په پوره تناظر کېدای وکولو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستاي دي چې د هغوي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

گڼان بناغله مشتاق مجروح په خپل مشون اتي اينلا کو هائيگو کېدې په راقم الحروف د خپل خاص تنقيد ي چېر کلي کوي دي. ليکي:

"نن اتي اينلا کو ميتونې هوم کېدې زېږېدلې غځې هائيگو و غماشې اعلي ترينې نومې دي بلکې دا ښه په د شوق سره وېلې شوې اتي اينلا کو ميتونې هوم کېدې زېږېدلې غځو هائيگو ته بيلو پرنتې وېل مناسب دي"

وراندې ليکي:

"په شاهده کېدې راغلي ده چې پښتو شاعري کېدې تر اوسه د فلسفي شاعرانو نه علاوه بل چا نه غځېدې گويي نه ده کړې. واحد دا نو وارو صنف د چې غځې ليکونکيو د غځې گويي. د پاره خاص کړې د"

زه دا وېل نه غواړم چې بناغله مشتاق مجروح دي خپله اعلي و ارفع ادبي اعبي باندې لن غور اوکړي. بهر کيف په ادب کېدې غځې گويي واقعي چې د غځې وړ اقدام د دغه

هم يودو غځې خيانت بکاري. در حقيقت غځې گويي يا غځې کاري د معاشرې د اخلاقياتو د چوکاټ نه د وتلو او د حد د ماتولو لونه جرم دے. چې د هوس ناکې، شهوت پرستي او عصمت فروشي ښکاره بلنې پکښې د انسان نه د ښه سوچ او نگ لاري خطا کوي او په سړي سترگې تورو ي. پښکه د داسې رجحان خلاف نه صرف قلبي جهاد پکار د بلکې داسې حال کېدې توره وېتل زيات مناسب دي البته که د دغې عناصرو په مرسته په يوه بي ضرره پېرايه کېدې د ژوند وړ چلوي او ښودل شي. يا د معاشرې برېښو او لغو اېښود پکښې په داسې هنر او غځندل شي چې پکښې د لذت پرستي نه برعکس د کراهت او نفرت تصور او تصوير راښکاره کېږي نو دا به غځې لټون پېر نه بلکې د اسلامي ادب په زمره کېدې راځي. ځکه چې د يو شي غلط او سم استعمال د هغې د ښه او بد فېصله کوي. اوس که يو نظم پرست "بهشتي زېور" ته

ڪرني له سر راوره ناداني گهني
گرک چي دکوي چرگي نه ماتپري
ورله په پوزه کني بنه درکوي

چي پکني د جرم اوسزا قانوني اړخ په تشيبي انداز
کني وړاندي شوي دے اودا حکمت پکني بيان شوي
دے چي په بنحو پري نه دي ستول پکار گهني نو مازغه تي
خوابدے شي. خو بناغلي مشتاق ته پکني بنکاره غماشي
بنکاري اوس دي دوستونکي چيله اووالي چي غماشي زما په
هايگو کني ده کنه د بناغلي معترض په ذهن کني.

بحر تقدير که زما په هايگو کني د جاياتي حياتو د
ادراک او اظهار سره سره د غماشي عناصر په لاشعوري
توکه هم راغلي وي نو استغفرالله خدائے تعاليٰ دي توبه
وي. بلکي زه د دا رنگ هايگو د Disonie کولو اعلان کوم.

البتہ د بناغلي مشتاق مجروح صيب دا دعويٰ بهي بي
خايه ده. چي گهني په ښتو کني د فلسفي شاعرانو نه، علاوه
بل چا غماشي نه ده خوره کري مگر هايگو کني داسي
کني.

زه پوښتنه کوم چي ايا خوشحال خان خټک بابا فلسفي
شاعر و او که نه، که جواب ئي نفی کني وي نو بيا د هغوي
په شاعري کني چي کومي ناروا شوخي او اسبزشونه دي تر
کومه پوري ئي بناغلي ويغينلو Defend کولے شي.

کوک شاستر وائي نو په دي کني به تصور دچا وي (هنذا
دوه خمينونه په دي سلسله کني چر اهم دي يو موضوع
او بل موضوع ته اړوچ - اوس که يو ښه خيال ته غلط
اړوچ او شي نو ښه خيال به په دي سبب نه غندلے کني
چي گهني ناروا اړوچ ورته اوکړے شو بلکي د غلطو اندازو
سر غوځول به عين انصاف وي.

بناغلي مشتاق مجروح چي د راقم المعروف په کومو
هايگو باندې د فحش گوښي تهمت لگولے دے د نموني په
ډول ترې يو دوه هايگو وړاندي کني.

واده کني پام کوه ناوخته نه کړي
چي استعمال کني ئي اوبه نه راځي
نو د کوهي ټولي چيني اوچي شي

زه نه پوهېږم چي اخر کوم داخلي انتشار بناغلي دي
کچ بحثه نه را او پارولو چي نقل کولے شوي هايگو کني
غماشي ده. چي نه ئي لفظياتو کني د هوسناکي شه ترغيب
شته اونه ئي معني د شهوانيت چغلي خوري البتہ شرکنده
پکني د خاتم الانبياء ^{عليه السلام} د وينا دا مفهوم دے چي نچ
دي بالغ شي نو واده ورله اوکړه - خلک چي زما په خيال
ورستو ترې گهني پيچيدگي هم پيدا کېدے شي.
بلنه هايگو :-

دو ٻيهر خبره دا ده جي بناغلي مشتاق جي د ٽيپي د پاكدامني
 نه صرف قابل دے. بلڪي وکالت جي هم کوي زما په خيال يا
 خوگني هغوي فقط نفس گشي او برگزیده ٽيپي اورسدي او
 لوستي دي او يا گني د ٽيپي لغاشي ورته لغاشي نه بنڪاري.
 د نقل کفر، کفر نه باشد په مصداق د بناغلي په خدمت
 کني دا شو ٽيپي ورايندي کني دي صراحت سره جي
 دا چرته اخوا د بخوا ٽيپي هم نه دي بلڪي د پښتو ٽيپي
 مشهوري او معروف ٽيپي دي جي بستند و مطبوعه ٽيپو
 کني شمير لے کني.

يا قربانے :

په ما دي خبته نغاره کړه
 ورکه غرمه شاه جي شملو له به درتلمه
 جي خوله مي اخلي بم الله کړه
 پيريان پري ناست دي اثر ي به شي مينه
 آسمان له ستور و غاره ورکړه
 ماله ي ننگه اشتاغب نه را کوينه
 سورے سورے پگولورا شي
 جي پرهارونه دي گندوم خوله درکومه
 دا د رشو نه چونگ دے - هيله لرم جي بناغلي مشتاق
 سره به دي ٽيپو په صفايي کني گني تاويلات او توجيحات
 وي گني نو دا به سني جي په پښتو ژبه کني صرف فلسفي

شاعرانو بخش گويي نه ده کړي بلڪه د پښتو ٽيپي کلاسک او
 کلاسيکي دواړه قومه شاعرانو ته د دغه اعزاز پټکي په سر
 دے . او دا ٽيپي ٽيپه هم د لغاشي د زد نه په نه ده پاتي شوي.
 اصل کني جبايلات او لغاشي د يو تصوير دوه جدا جدا
 اړخونه دي خو مبيع جي يوه ده يعني جنس. اوس که د جنس
 صحت مند اړخ واخستل شي. نو د جبال احساس به پيدا
 کني او که نه رنجور اړخ جي موضوع جوړه شي نو لغاشي
 به تري سازي - دغه وجه ده جي د جذباتو په غورځنگ
 کني حني وخت په دواړو کني د امتياز کړينه را بنسکل گرانه
 شي. په داسي نازکو مرحلو کني ذهن د هر قومه الائنس
 نه په سائل پکار وي گني نو داسي حالتونه به راپيدا کني
 لکه جي بناغلي معترض ورسره مخ شوے دے.

د ائي اينه کوهائيو ليکونکي بناغلي مشتاق دا هم يکي
 ” زمونږ د پښتو نوو ليکونکيو د هائيو طرف ته
 مخه کړي ده او پکار هم ده د هغې وجه چا کټر
 اسرار صاحب دا بيانوي جي په پښتو کني زمونږ
 متقدمينو دومره خه وپلي دي جي اوسنو ليکونکيو
 ته جي خه پر پښي نه دي نو هکله دوي په دي
 نو وارد صنف کني د ليکلو کوششو نه کوي خو
 هغه ورسره دا هم وايي جي هائيو ليکونکي مانه
 ټول سائيو بنڪاري زما يو بل ملگرے وايي جي

شوي ده. چې متقدمينو ورته د وېلو دپاره هېڅ نه دي پرېني اصولاً غلطه او غېر تحقيقي ده او ددې حقيقت منلو نه سترگې پټول دي. چې گڼې د هر دور د ادب خپلې تقاضې اسلوب، وگڼ، نفسيات، حوالې او غوښتنې وي.

نن چې په ادب کې د علامت، سريلزم، ترقی پسندی او ازم، تجریدیت او ازاد خیال د تلازې وځپه کوم فکري او ټکنیکي تحریکونه راپورته شوي دي. او شعري او نثري ادب یې کومې ارتقاء او ارتفاع سره مخ کړې ده متقدمينو د هغې خوب هم نه و لیدل او د هغوي د خیال په حاشیه کې هم چرته دغه امکانات نه برېښدل زه د اتمې زموږه کلاسیکي شاعرانو پښتو ادب ته مستقل او پاڅنه بنیادونه وربخښلي دي او راتلونکي کول ته لارې اسانې کړي دي خو دا دعوی چې گڼې د شعر او ادب د ارتقاء سفر هغوي د موضوع او فن په اعتبار داسې کمال ته ورسوو چې بل چاته یې پکښې هېڅ نه دي پرېني زیات او سینه زوري ده.

ډاکټر صېب زمانه زیات په دې خبره پوه ده چې نن او پرون کې فرق وي نن چې دنیا د کومو پېښو سره مخ ده او کوم نوي نوي علوم او فنون په کې متعارف کېږي یا کوم سائنسي ایجادونه او تجربې پکښې کېږي هغه د متقدمينو زمانه کې چرته ده او چوونکې ادب ماضي سره سره د

سړپه ولې د ادبي اصنافو قات راغله ده چې اوس د جاپاني صنف نه کار اخستې کېږي. چارېته مړه شوې ده، رباعي نښته، قصیدې ختمې دي پکار ده چې زموږن شاعران دغه خپل اصناف را ژوندی کړي او که خامخایه دي اصنافو کېنې طبع آزمایي نه شي کول نو د پښتو خالص خپل صنف ټپه چې د هاینکو نه مختصره هم ده په هغې کېنې دې طبع آزمایي کوي.

زه خپله هم دا غواړم چې ټپه دي اولیکه شي خو په دې کېنې څوک څه کول شي چې اوس نو کول د ټپې په مقابله کېنې د هاینکو تخلیق له زیاته ترجیح ورکوي. لهندا پکار دي چې ددې عمل په ورستو دي نفسیاتي عواملو او د عصري غوښتنو ته پام وړ او گرځول شي او بیا دا چې لوی تحریکونه په مخالفتونو نه مري بلکې نوره وده او زور مومي. بحر کف د ښاغلي مضمون نگار د حوالې ددې لیک نه قدم په قدم د هاینکو صنف سره د هغوي د لاشعور هغه پټ عناد راڅرگندېږي چې د اتنی ایند کولیکو باعث او محرک گرځېدلې ده. بیا هم ښاغلي مجروح چې د محترم ډاکټر اسرار په حواله کومې خبرې کړي دي زه پرې اعتماد کوم اوس هغوي پوهه شه او ښاغلی ډاکټر اسرار. البته دا خبره چې نو وار د صنف هاینکو ته د نو و لیکونکیو ځکه مخه

عصري او زماني پښتو په نېغ گوټي بډيي. (بندا عصري پښتو به تخليقي زړه چاودون د مرحلو نه خامخاواتر وي او محض د متقدمينو په ادبي کارنامو به انحصار نه کوي. کښي نو په معاشره کښي به د ادب افاديت ختم شي. اوس که چرې د واکور صېب په خبره څوک ايمان راوړي نو پښتو ادب به يو کام هم وړاندې لار نه شي او يو نه ختمد ونگر. محمود به يې په اعصابو لکه د خپسې ناست وي. دا حقيقت هم دے چې دا سې سوچونو پښتو ادب ته لوء زيان ورسولے دے.

د بناغلي واکور اسرار ددې نيم پخته اعتراض يو بيل اړخ دا هم دے چې نوي ليکونکي هايکو ځکه يکي چې گڼي د بره نه د نظم د نورو اصنافو دروازي بندې کړې شوي دي. دا خبره هم بي تحقيقه او د شاهدي خلاف ده ځکه چې نن سبا کوم ناسته هايکو ليکونکي شاعران دي هغوي د غزل، ازاد او معرّ نظم او گڼ شمېره ادبي اصنافو په حواله نه صرف پېژندلکي دي بلکې ادبي دنيا کښي منلے شوي او مستند دي مثلاً رياض تميم، محمد اياز غزل، شكيل احمد ناياب عامر گمياڼے، جنرال عبدالصمد مومند، نجيب الله عامر زېر حسرت او راقم الحرف پخپله هم چې شعري مجموعه "سترگو کښي خوب د گودر پاتي نشو" يې د چاچا کريم بخش د کال ۱۹۶۶ د ورمبني انعام مستحقه گرځېدلي ده.

پاتي شو د گوران بناغلي واکور اسرار دا اعتراض چې د هايکو ليکونکي ټول سايگو دي. نو دا د هايکو تخليق او نويو د ذهني او نفسي کمپيو نو نه سراسر د بي علمي ثبوت دے او د هغې بهتان طرازي يوه کرې ده چې د هايکو غنډ ونگي يې وخت په وخت په څه نه څه شکل کښي کوي. زه نام چې بناغلي واکور صېب د ايم. بي. بي. ايس گوري تر لاسه کړې ده او سيکټري د ايم. بي. بي. ايس په نصاب کښي يو څانگه ده خودا هم حقيقت کښي چې بناغلي واکور اسرار صېب چرته هم پروفيشنل سايکټري نه پاتې شوے. بلکې د ملازمت دوران کښي او د ريتارمنټ اخستلو نه پس د يو ناکامه کوشش نه ورستو يې چرته عام پريکښ هم نه دے کړے او نه د هايکو د رغورانو د هغوي نه د علاج کولو څه شهادت په لاس راځي نو بيا اخر څنگه د هغوي ددې خيالي تشخيص سره اتفاق ولرے شي چې هايکو ليکونکي ټول سايگو دي اوس که بناغلي د ادب په دې تخليقي صنف کښي ځان له د ځايه پيدا کولو خوا هڅي لرونکيو ته په دغه سبب دا ناروا نسبت کوي نو بيا خود ادب د هر صنف سره تر يې د قلم خاوندان د دغه اعتراض په زد کښي راځي ځکه چې علت او سبب يې يو او مشترک دے. او که چرې بناغلي د هايکو سره د سايگو د قافييې د سمون په وجه مزاح پيدا کول غواړي نو چېرې په ادب ورته زه دا وپل غواړم چې اوس عموماً د مزاح

پيدا ڪونو دغه وسيله اوت آف فېشن ڪونه ڪنهن ئي اوبال فريز
 ڪه ڏ مزاج پيدا ڪو او دغه انداز خپل ڪرڻ شي نو ممڪنه ده
 ڇي شوڪ دا هم او وائي ڇي ڏ غزل ليڪو نڪي خجل وي ڏ ڪل ليڪو نڪي
 دل دل وي او ڏ ٽپي خالق ڪڍي وي عالي هند القياس ولي دا
 به ڏ مزاج پيدا ڪونو ڇو ڇو پر پوڻي حربه او وسيله وي
 او هغه مزاج ڇي نېغ په نېغه ڏ يو انسان يا ڏ يو طبيعتي
 جذبات او احساسات زخمي ڪوي. ڏ ادب ڏ اعلى او رفيع
 منصب سره هڻڻ سمون نه ٿري.

تر ڏو پوري ڇي ڏ ائي اينه ڪو هائيو ڏ مضمون نگار
 بناغلي شتاق مجروح ڏ يو بل ملڪري ددي احتجاج تعلق
 ده ڇي ڪن چار بته 'قصيده' ربا ڇي او ٽپه ڇهه مر ڏ
 شوي خو نه دي ڇي ليڪون ڪي چا پاني صنف هائيو ليڪي.
 ڇو ڇي حايه په دي ڏ ڇي يو هائيو ليڪو نڪي هم دا نه
 وي ويلي ڇي شوڪ دي په ڳوته شوي دڻي اصنافو ڪنهن
 طبع آزمائي نه ڪوي ددي اعتراض نوعيت ٻيئي دا سڀي ده ڪه
 ڇي شوڪ او وائي ڇي لوبغاڙي دي ڪرڪٽ 'هاڪي' جناسنگ او
 سڪواش وغيره نه ڪوي. بلڪي ددي په ڄاڻي دي ڪششي
 ميرغڻ ڪباڙي او گولي رتو ڏ وغيره ڪول شروع ڪري ڇي
 چرته روايت ئي ختم نه ٿي. بله لويه ڏ افسوس خبره دا
 ده ڇي ڏ "هنذا ماڪنزم" غوندي ڏ ضميم تحقيقي ڪتاب
 ليڪون ڪي بناغلي شتاق ڇي ڏ ڪوم ملڪري په حواله خبره ڪري

ده. نو ڏ هغه هڻڻ نوم 'ادبي حيثيت او درڪ ئي نه ده په
 ڳوته ڪرڻ ڇي ڏ تعقيقي اصولو خلاف او ادبي ديانت نه
 ٿينته ده. زما په خيال دغه رنگ بناغلي شتاق مجروح ڏ
 يو فرمئي ڪردار په خوله ڪنهن خپله ٽپه اينهي ده او په
 پوي تراشاي شوي مجسمه ڪنهن ئي ڏ هائيو خلاف خپل
 ذاتي جذبات وراهندي ڪري دي خو سره ڇهه او وائي زمونڻ
 قلمي مزاج دا سڀي جوڙ شوڻ ده ڏ ڇي سوڻ مڙي راڻوندي
 ڪو او ٽوندي وڙنو.

پروفيسر بناغلي دا ورخان داؤد په خپل يو مضمون ڪنهن
 ڏ هائيو او ٽپي ڏ هيت ڏ اختلاف په حقله ليڪي:
 "خاني محققين ڏ ٽپي ڏ هائيو سره نزدي تعلق
 په ڳوته ڪوي ڇو ڪه وڪٽ شي نو بنيادي لحاظ
 سره دي دوارو ڪنهن ڏ هيت په لحاظ ڇو ڇو زيات
 فرق ده. هائيو ڏ چا پاني ادب يو مشهور صنف
 ده. ڪه ڏ ٽپي ددي ڏ خصوصيت او مقبوليت
 راز هم ددي په اختصار او جامعيت ڪنهن ده
 خو هائيو ڪنهن صرف دري مصرعي وي. رومي
 مصرعه ڪنهن پنجه 'دو ٻه ڪنهن اووه او در ٻه
 ڪنهن پنجه سوتقي اهنگونه وي يعني دا قول نظم
 او ولس سوتقي اهنگونه ٿري. رومي او در ٻه
 مصرعه ئي برابر ده او هم قافيه او دو ٻه يا منجني

ڏي ڏوڙ صوتي اهنگونو سومره ڏ ڏوي نه
اورده وي يعني هائيگو ڏ هيٺ او موضوع دوارو
په لحاظ ڏ مخصوص شرائطو پابنده وي.

ڏ هائيگو ڏ صوتي اهنگ نظام ڏ بحر متقارب
ددې ارکانو مطابق ڪېڏي شي

	}	۵	=	فعلن فعلن فع
۱۴		<	=	فعلن فعلن فعلن فع
		۵	=	فعلن فعلن فع

خو ددې برعڪس ڏ ٽپي ڏ ڏوڙ مصرعو ڏ صوتي
اهنگونو يا ملي اوزونو ترتيباً په دي ڇول ڏي
۲۲ = ۱۳ + ۹ نه

ڏ پروفيسر صيب فرمودات په سر سترگو خو ڇپري
نيمگه ٽيا ڪافي په ڪنڀي محوسبني او يو ڄاڻي نيم ڪنڀي په
ڪنڀي ڏ تحقيقي سپرٽي خلاف ڏ سهولت احساس هم پتا
پتو نه کوي ددي نه علاوه ڏ هغوي ڏ حوالي دا ليک يو فني
تيسرڪ سره هم لا شوع ڏي.

معلومبني دا ڇي پروفيسر صيب ڏ هائيگو هيٺي
ادلون بدلون ساختياقي تبديلي او ٽيڪنيڪي ارتقاپه
نظر ڪنڀي نه ده ساتي ڪنڀي نو هائيگو به ڏ او ولسو چيو
او ۵ - ۴ - ۵ ڏ ترتيب په حڪمي او حتي تقسيم ڪنڀي نه
داوتله يا ده هم مڪنه ده ڇي دي سلسله ڪنڀي پروفيسر صيب

بيني رجعت پسندانه ادبي ذهني ڏري ڇي ڏ هائيگو ڏ صنف
نه ڏ يو خاص مڪتبه فڪر ٽاڪي شوي قيود او حدود نه
پورته ڪول غواڻي. ڪنڀي نو ڏ جاپان ورجينه هائيگو ٽيڪوني
باشو او ورستو ناقدينو ڇي ماسولو ڪاشيڪي په ڪنڀي
اهم ڏي. دغه ترتيب حرف اخر نه ڏي ڪنڀي او بيا په عالمي
ادبي ڪنڀي ڏ يوڀي مصرعي، دوو مصرعو او دري مصرعو هائيگو
ٽيڪو تجربتي هم شوي دي. ڪڏي شي پروفيسر صيب ته هغه
ڏ اتفات قابل نه وي بڪاره شوي ولي بيا ڏي هم وضاحت
لازمي پڪار ڏي.

بحر حال پروفيسر صيب ڇي ڏ هائيگو دپاره ڏ بحر متقارب
ڏ ارکانو ڪوم ترتيب منڊ ڏي او په مثال ڪنڀي ڏي ڏ هيون صياد
صيب ڪومه هائيگو ورائندي ڪري ده. دوارو ڪنڀي هڻي ترون
او نسبت نشته، هائيگو په پنتو ٽيه ڪنڀي ده ڇي ڏ زميه
اوزانو دڻي قمونو سره هم اهنگي نه لري او مطلق ڏ
بحر متقارب په بنود ڏي شوي بحر نه مقطع ڪنڀي حڪم
ڇي ڏ پنتو ٽي او هائيگو ڄانته يو مزاج ڏي او ڏ هڻي
په دغه تجويز شوي بحر باندي بني تقطيع نه ڪنڀي.
هائيگو ده.

هدرد ڏي نوم ڏي
په مينه نه پوهڻي
ساده ماشوم ڏي

بله اهم خبره دا ده چي فعلن فعلن فع به اصل کښي
 پنځه نه بلکي شپږ ارکان يا اصوات لري فع به دوو حرکتو
 اډانه لري البته چونکي به فع کښي د فني اصطلاح ترغه
 سبب خفيف د نو په حتمي موقعو پکښي يو حرکت
 او غورځښتي خو هېڅه داسې نه وي اوس که څوک د
 پروفېسر سبب په گوته کړي شوي دغه اهنگونه راجمع
 کړي نو شمېر به يې اوونځ نه بلکي شل وي. ددې ټول بحث
 مقصد دادې چې پښتو هايکو د غږ فطري قدغنونه په
 غارکښي ديکه کول نه دي پکار. اوس که څوک په دغه
 جاپاني ساخت کښي هايکو ليکي که په متوازي الاضلاع
 هيت کښي که مردف او مقفي هايکو ليکي که ازادي او
 معرا هايکو پابندي پري نه دي لگول پکار ځکه چې پښتو
 ژبه يوه داسې ژبه ده چې د وسيع المشربي او وسيع القلبي
 يا وصف غږ فطري اصنافو او هيتونو له په زړه کښي
 چرته هم ځان نه ورکوي لهندا د هايکو هغه ساخت او
 هيت به پاتې کښي چې پکښي د پښتو ژبي د مزاج رعايت
 اوساڼ شي که څوک ورسره اتفاق کوي که اختلاف.

بناغلي پرېشان داودزې ليکي:

"د بناغلي اظهار دا هايکو مي ځکه د دري مصرعه ايزو
 نظمو په نامه يادي کړې چې دلته هم په هره يوه هايکو
 کښي يو پوره مضمون ځان شوه دے؟"

زه منم چې د ژوند او ادب په حقله د بناغلي پرېشان
 يو ځانگړې نقطه نظر دے. بيا هم د هغوي د منقوله راڼي
 نه ددې غلط فهمي خورېد واندېښنه ده چې گڼي به
 هايکو کښي پوره مضمون نه بيانوي، بلکي هايکو د نيمگو
 مضمونونو يو ت او ورک تصوير وي. ممکنه ده چې د
 هغوي دا خيال نه وي خو په يک کښي يې دې طرفته د
 پام گرځولو ښکاره احتمال موجود د په دې موقعه به
 دا خبره کول هم يې ځايه نه وي چې گڼي د هايکو بنیادي
 طور سره د فطرت د مصوري او تصوير کشي نه عبارت
 دے دا حقيقت دے چې د تن هايکو گڼي ارتقايي مرحلې
 تر سره کړي دي او د فطرت د بناسته منظرونو د تصوير
 کاري نه علاوه يې د انسان د داخلي کيفياتو او لاشعورانه
 انځورونه هم رانکلي دي او د ابهام او وضاحت له امتزاج
 يې د داسې گڼي اړخيزو نفياتي حالتونو نه پرده پورته
 کړې ده چې تخليقي امکاناتو يې د ناسني تجربولاري پرانستې
 دي او داسې هله کښي چې په هايکو کښي دي پوره
 مضمون يا د موضوع واره غوښتې په فني چاپکدستي
 سره هم اهنگ کړي شي. لهندا يوې ښه هايکو کښي د
 مضمون د نيمگر تيا خيال سره اتفاق نه شي کېدے.

پاتې شوه د بناغلي پرېشان سبب دا خبره چې هايکو
 ته دري مصرعه ايز نظمو نه وايي نو په دې سلسله کښي

درشل پر پڻ ڏي ڇي ۽ دو ستونگي ذهن ڀڃيله ددغو سلسلو
کري رڃيلو کي رايو ڄاڻي ڪري البته دا رعايت پکي پي لازمي
ساڻي ڇي ڄڻه ڊاسي کليدي توري يا نڪتي پکي پي پر پڻ ڏي ڇي
په تصور جو وڌو کي مرستيالي ثابتي شي. او ۽ مضمون
۽ نيگي تي احساس په ورستو او تمبوي.

په ڏي لپ کي دا خبره هم ڪي ڏي شي ڇي ڇي اصنافو
ته ۽ ڇي خلقو زيات ملان او ريجان وي نوڪه ڇا ته
ڊاسي محوسن ڏي نو ڇه ۽ ۽ فڪر مندي خبره نه ڏه او
نه يو صنف ته ۽ زياتو ورماتيد و نه دا ثابتي ڇي گني
ڇي هغه ڏي ڇا ڇا مافوق الاصناف او ڪري شي. هغه ڪه ته
وي ڪه هائيگو.

بناغي رحمت شاه سائل صلب ۽ بناغي اسماعيل گوهر
په شعري مجموعو مڪا (ڇي) ۽ پنتو ٿي اولني ۽ هائيگو
مجموعه ڏه) ۽ هائيگو ۽ صنف خلاف خيل كوم خيالات
ڇرڪت ڪري دي. ۽ هئي لب لياپ دا ڏي شي ڪي اشعيل گوهر
خيل گني شاعرانه خيالات په دغه پيرا په کي ضايع ڪري ڏي.
۽ خبر اتي خبره دا ڏه ڇي بناغي سائل اخر دا ڇه مناي
ڏي ڇي گني تخليقي روح ۽ يو مخصوص ظاهري ڪا ليوت يا بند
او محتاج وي او ڪه ۽ يو معلوم هيت په ڇو ڪا ڇي تخليقي
جذبه خيل اظهار او سکري يا له ڄان سره ۽ رائج اصنافو
نه بيلا ڇه ڇه راور پي نو خيل اقايدت به او بايلي. ۽

عرض ڏي شي هر ڏي مصره ايز نظم هائيگو نه وي ڇه
ڇي ۽ هائيگو خيل ڊاسي ساختيا ڪري ۽ وره ۽ نفسياتي ماهيتون
تکنيکي غوڻي ڇي او داخلي اڀر ڇه ڏي ڇي عام ڏي مصره ايز
نظرونه ڇي په اسانه نه شي زغملے.

۽ مڀن ڏي سلاي شاهين خيال ڏي ڇي هغوي ٿي
واوري نو دا اطينان ورته او شي ڇي خبره سرته اورسپه
خو ۽ هائيگو ۽ اورسپه ونه پس ورته ڊاسي محوسن ڏي
ڇي ڇه خبره لا پاتي ڏه او يو قسم ۽ تندي او تشگي
احساس ورته ڪي ڏي.

ڇو نڪي مڀن ڏي سلاي شاهين ۽ رو هي سندرو
سلسله کي په پنتو ٿي رايو وڌو کي بلا وخت صرف
ڪي ڏي او دغه رنگ دغي خون اولي صنف سره ڇي نوره
هم زياته وابنگي او تپون پيدا شوه ڏي ڇه ورته
ڊاسي احساس ڪي ڏي. ڪي ڏي شي ڪه هغوي ۽ هائيگو دوستو
له هم ڏي خيل قيمي وخت ور ڪي نو ۽ تندي او نيگي تي
احساس به ورته بيان ڪي ڏي او ۽ هائيگو په سلسله کي
به ۽ خيل زور موقف نه لاس په سر شي. ڇه ڇي
كوم ڇي ونه عموماً په عادتونو کي راشي نو بيا زيات
اڀيل ڪوي.

بله دا ڇي ۽ هائيگو تيکنیک هم ڇه دا رنگي ڏي ڇي
ڇي سلسلي شعوري طور سره ۽ ايهام، ابهام يا اخفا په

دَسائلِ صِيبِ خِیلِ ذَاتِي تَأْتِي خَوْ كَيْدِ شَيْ خَوْ مِثْلِ شَوْءِ
 حَقِيقَتِ دَادِ عِجِي هَر رُوحِ دُ خِدَائِي بِه قَدْرَتِ دُ جِوَسِي
 خَوْبِئِه اَوْ اَتَقَابِ پَخِله كُويِ نُو مَعْقُولِه خَبِرِه دَا دِه عِجِي
 هَر تَغْلِيَقِي رُوحِ دِي دُ خِیلِ نُو عِ فِطْرِي اِمْتِزَاجِ تَه پَرِغُودِي
 شِي كُنِي نُو مِصْنُوعِي اِخْتِلَافِ بَه يِ لِه بَرْمَه اَوْ غُورِخُويِ .
 مَقْصِدِ دَا هَم نَه دِ عِجِي فِئِي حِكْمَتِ عَمَلِي نَه دِي كَار تَه اِخْتِ
 كُنِي بِي . بَحْرِ مَالِ كِه يُو تَغْلِيَقِي غُورِخُوكِ دُ هَايِكُو پِهْرَايِه
 كُنِي حَانَ بِنِكَارِه كُولِ غُوَارِي اَوْ جِبرِ اِي خُوكِ دُ غَزَلِ
 چَارِبَتِي يَا تَهِي قَاوِمِ يَا سَاغِي تَه اِرْوَلِ غُوَارِي نُو دَا سِي غِبَرِ
 فِطْرِي اَوْ خَطْرِنَاكِ بَه وَيِ لَكِه عِجِي دُ مَعْمُولِ خِلَافِ مَاشُومِ بِي
 لِه حَه ضرُورَتِ نَه پَه لُوءِ اِبْرِئِشِنِ پِيدَا كُولُو لِه تَرْجِيحِ
 وِرْكَوِي شِي .

تَغْلِيَقِي جِوَهْرِ خَوْ دُ مَلْغَلِي پَه مِثَالِ دِ عِ . هِنَه كِه هَرِه
 پِهْرَايِه اَوْ هَر چَرْتَه وَيِ خِیلِ قَدْرِ اَوْ قِئْمَتِ نَه وِرْكَوِي . اِلْتِه دُ
 جِوَهْرِي دُ نَظَرِ مَوْجُودِ كِي پِكُنِي بِنِيَادِي شَرْطِ دِ عِ . مِشْرَانُو
 وِئِيلِي دِي عِجِي لَعْلِ پَه اِيرو كُنِي نَه پَتِه پِي حُكْمِ زَه دَا دَعْوِي
 كُومِ عِجِي دُ اِخْتِلَافَاتُو اَوْ مَخَالِفَتُونُو اِيْرِي بَه دُ هَايِكُو لَعْلِ كَلَه هَم
 پَتِ نَكْرِي شِي خَوْ شَرْطِ پِكُنِي دَا دِ عِ عِجِي دُ هَايِكُو پَه وِرْسَتُو
 دُ يُو لُوءِ تَغْلِيَقِي رُوحِ اِنْكَازِي رَپُورْتَه كُنِي . وِرْسَرِه دَا
 خَبِرِه هَم زِيَا تُو مِ عِجِي هَايِكُو شَاعِرَانَه خِيَالَاتِ نَه ضَائِعِ كُويِ .
 بَلْكَي بَقَا اَوْ دَوَامِ وِرْتَه وِرْجِيئِي . كِه دَا سِي تَه وِه نُو دُ سَائِلِ صِيبِ

دُ تَنْقِيْدِ نَه پَسِ بَه چَا هَم هَايِكُو نَه وِه لِيكِي خَوْ ثَابِتَه شَوْءِ
 عِجِي دُ خِيَالِ لُورُوَايِي دُ جِنْدِي اِفَاقِيْتِ دُ رِي دُ نَزَاكَتِ اِدْرَاكِ
 اَوْ شَعُورِ اَوْ دُ تَخْلِيَقِ دُ زَبَرِه چَا وُدُونِ شَرْيَكِي كِه پَه هَر
 صِنْفِ كُنِي وَيِ دُ خِيَالِي لَارِي خِنْدَانِ پَخِله لَرِي كُويِ اَوْ
 بِيَا دَا هَم دِه عِجِي سِپَرِ لِه خَوْ دُ خِيَلُو وَا رِه رَنُكُونَه پَه سِيبِ
 سِپَرِ لِه وَيِ اَوْ سِي كِه خُوكِ وَا يِي عِجِي دُ كَلَابِ دُ كَمَلِ وِوِي دِي
 پَه هَر كَمَلِ كُنِي پِيدَا شِي كُنِي نُو قَوْلِ كَلُونَه پَه دُ خِيَلُو
 هَم نَكْمَتُونُو بَا وِجُودِ ضَائِعِ يَا وِرْكَ شِي نُو خُومِرِه عِجِي
 حَايِه بَه وَيِ .

مَحْتَمِ بِنَاغَلِي اِبَا سِي نِ يُو سَفْرِي عِجِي پَه خِيَالِي شَعْرِي
 عِجِي عِجِي " غُورِخُوكُونُو " كُنِي يِ دُ خَوْ يِ دُ خُونَدِ بِيْدَلُولُو
 دِپَارَه هَم يُوِي تَهِي قَدْرِي لِه حُطَائِي نَه دِ عِ وِرْكَوِي خَوْ
 بِيَا هَم دُ تَهِي دُ مَدَا فِعِي نُو پَه صِفِ كُنِي اَوْ دَرِبَدَلِ غُوَارِي
 (اَكْرِي عِجِي زِمَا پَه خِيَالِ وِپَه دُ وِرِه قُويِ صِنْفِ دِ عِ عِجِي دُ جَا دُ هِجِي
 قِئْمَه دُ دَفَاعِ حَه حَاجَتِ وِرْتَه نَشْتَه)

بِنَاغَلِي دُ وِرْخِ پَانَه مِشْرَقِ پِنِيورِ پَه يُو كَالَمِ كُنِي دُ
 " هَائِي كِيُو " دُ سَرِخَطِ لَانْدِي دُ هَايِكُو خِلَافِ پَه دَا سِي
 اسْتِمْدَائِي پِهْرَايِه كُنِي خِيَالِي وَسُوسِي شَرْكِنْدُوِي . لِيكِي :
 " هَايِكُو كِي مِثْمَاسِ سِجِي اِنْكَارِ نِهِي لِيكِنِ پِشْتُو عَوَامِي
 ادبِ مِي اِسْ سِي زِيَادَه شَكْفَتَه رُوحِ پُرُورِ اَوْ رُپُرِ مَغْرِ صِنْفِ
 سَخْنِ شِي مَوْجُودِ هِي . طِي كِه مَخْتَصَرِ تَرِي نِ پِهْرَائِي مِي جِسْ

قدر تغزل ہے وہ ہائیکو کی قسمت میں کہاں - ٹپہ پختون
جلیت ، ذات اور فطرت کا سچا ترجمان ہے - ٹپہ اور ہائیکو
میں فنی اعتبار سے تمیز یہ ہے کہ ہائیکو میں تین مصرعے ہوتے
ہیں اور ٹپہ کی خوبی یہ ہے کہ اس میں تین کے بجائے دو مختصر
مصرعے ۹ + ۱۳ کی محروں میں ہوتے ہیں۔۔۔۔۔۔ اور
فیثا غورث کے نزدیک ۲ کا ہندسہ تخلیق کی علامت ہے
اس بنا پر دو مصرعے ٹپہ کو سہ مصرعی ہائیکو سے طلاق
دینا عقلمندی نہیں ہے۔

زما پہ خیال بناغلی اباسین تہ ددی خبری علم ضرور
پکار وچی د اسافو د بقا پہ ورستو یو زور اور تخلیقی
قوت موجود وی اوکلہ چی ہم یو صنف د تخلیقی جوہرنہ
عاری شی ہغہ کہ تپہ ، چاربتہ ، قصیدہ او ہائیکو وغیرہ
ہر صنف وی بیا خپل وجود برقرار نہ شی ساتلے اوس
کہ دیو پنتون شاعر تخلیقی زور پہ تپہ کئی ژوند را پسا
کولے شی نو ہم د ہغی شاعر د تخلیقی قوت نہ بہ اخر بیا
ولی پہ ہائیکو کئی ساہ اوچی - ددی باوجود چی ہنچ تخلیقی
جبر او غیر فطری قدغن پری ہم نہ وی لگولے شوے - بحر
کبف زہ بناغلی اباسین تہ داسی گنی شمہا تپہ پہ گوٹہ کولے
شم چی ہنچ ادبی شکلا او عوامی کشش پکئی نشتہ اگر چی
شوک بہ ورتہ ہم د تپہ ولسونہ انکار اونکلی۔ اوس کہ
محض د تپہ پیرایہ د تغوی معیار گنیلے کبڈے نو داسی بہ

ولی کبڈل - مقصد داچی د تخلیق جوہری قوتونو د ادب پہ
ہرہ شانگہ کئی د حان بکارہ کولو توان لری - اوس کہ شوک
نہر پہ گوٹہ پتول غوارپی نو شوک بہ ورتہ اخر خہ اووای۔
بناغلی اباسین پہ تپہ کئی د تغزل د موجودگی دعوی
ہم کوی چی مناسب نہ دہ - پہ اصل کئی تغزل د غزل سرہ تپہ
وصف دے لکہ چی خرنگ پہ رباعی کئی ترتیب پہ تشبیب کئی
تشبیب او عقل سرہ د تعقل نسبت وی - ہم دغہ رنگ پہ غزل
کئی تغزل وی اوس کہ بناغلی اباسین دا نہ وپل غونبتل چی
پہ تپہ کئی تپب یا تپب وی نو بناہ پہ سمولت ی دا وپلے
شو چی پہ تپہ کئی بی انتہا خوب والے او شعریت وی - ممکنہ
دہ چی د بناغلی اباسین پہ دی حقلہ خپل خہ خانستہ منطق
وی ۔ ہسی خوکہ شوک تغزل تابتول غوارپی - نو پہ کانی
ہوا ، چینہ ، اواز ، حوایی او مینہ وغیرہ وغیرہ کئی بہ ی
ہم ثابت کپی ولی ہنچ علی او فنی اعتبار پہ ورتہ نصیب
نہ شی ۔ بحر حال د بناغلی دی خبری سرہ خو قطعاً اتفاق
نہ شی کبڈے چی د ہائیکو دی ارو مرو دری مصرعی وی ۔ باید
چی ہغوی د ہائیکو ہیٹی ارتقا پہ نظر کئی ساتلے وہ ۔ بلہ
د تعجب خبرہ بناغلی اباسین دا کوی چی ” ٹپہ ۹ + ۱۳ کی محروں
میں ہوتا ہے ، ” کبڈے شی چی د بحر ونونہ د بناغلی مراد د
تپہ سپلا بونہ یا چپی وی ولی د اردو ژبی روزمرہ او محاورہ
خو ددی جملی خہ بل تعبیر ورنندی کوی او داغلظ فہمی

پرانتلی شوی ده یا کومه تشیای پدرايه خپله کړې شوي
 ده د تفييلاتو باوجود بي حايه او ناقصه ده. خو که چرې
 له ساعت له ورسره اتفاق هم اوکړه شي نو بناغله اباسين
 به دا حقيقتونه ځنگله په شاتسبوي چې د رکشي سفر د
 موټر ساينکل د سفر نه زيات محفوظ او د عزت جوگه وي.
 ځکه چې رکشه کښې د پردې پوره پوره انتظام وي او دا
 صفتونه په موټر ساينکل کښې نشته. بناغله اباسين وايي
 چې په موټر ساينکل د درېو نه زياتي سوري هم سفر کوله
 شي. او رکشکښې دا گنجائش موجود نه وي. خو بناغله دې
 ماته دا او وايي چې اخر داسې کوم ضرورت دے چې په موټر
 ساينکل د درېو نه زيات کسان سوزوي او که چرې داسې هم
 اوشي نو ايا خلقو ته به هغه کسان بسوي يا کم از کم اواره
 گرد نه ښکاري؟ زما په خيال د وکالت د وگړي تر لاسه کولو
 نه پس بناغلي ته دا علم ضرور پکار و چې په موټر ساينکل
 د گنجائش نه زيات تنان سورېدل يو قانوني جرم دے
 خو ښکاري دا چې په داسې مثالونو وړاندې کولو بناغله
 اباسين په چالاني کول غواړي. چې زه ورسره اختلاف
 کوم.

محترم بناغله اباسين دا هم وايي چې هاييکو د ټپې
 کره مېلنه ده. او مېلمانده څوک د کور مالکان شي جوړولے
 زما په خيال داسې سوچ نه صرف تنگ نظري ده بلکې

د پښتنو د تاريخ، تهذيب او د رواياتو نه هم د لاعلمي
 ثبوت دے. ځکه چې پښتنو کره که د سر دښمن هم پناه
 واخي نو پښتانه ي په خپله توره او په خپله وينه
 حفاظت کوي هم دغه مزاج د پښتو ژبې دے چې يو ځل
 کوم صنف خپل کړي نو بيا ي نه پردې کوي. اوس که
 بالفرض ټپه هاييکو د کور مالکه جوړه کړي نو دا خو به
 د ټپې اعلي طرفي وي او دغه رنگ په ټپه نوره هم د
 قدر وړ او گرځوي. حالانکې حقيقت دا دے چې د هاييکو
 وجود د ټپې دپاره پيراساټ parasite نه دے. بلکې
 هاييکو د جهد لبقا په سفر کښې ځان له نوي نوي
 منزلونه لټوي. چې د ځني استثنائي صورتونو نه
 يو اړخ ته ټپې سره هېڅ مشابهت او مماثلت نه لري بلکې
 د ماورن سنسېټي او جديد حياتو په حواله هاييکو د
 ټپې نه څو قدمه وړاندې روانه ده. ځکه خو د بناغلي
 اباسين د افسد هم بېخي بي حايه دے چې گڼې د ټپې په
 موجودگي کښې هاييکو خپل ځان ژوند نه شي ساتلے
 په دې حقله د بناغلي زېر حسرت دا تجزيه د لوستو جوگه
 ده. يکي دے:

”خه موده وړاندې زمونږ پښتو ليکونکيو د ډرگه
 ”خريکه“ ”ترايلي“ او هاييکو غوندي نوو
 صنغونو باندې خپله طبع آزمائي شروع کړې

ده۔ او خيالي ڪلهي توانائي پري صرف کوي لکيا دي.
 دغو اصنافو ڪنهي ”خريڪه“ او ”ترايلي داسي“ و
 ڇي خيل وجود ڪنهي ڏ توانائي ڏ فقدان له سببه
 جي ڇاه وړاندي سفر جاري ونه ساتل شو
 اولائي ڇاه سڀر ڪنهي پونهي نه ده وڻسلي ڇي
 خيل منطقي انجام يا طبعي مرڪ سره مخامخ شو
 يواڻي ”هاينگو“ داسي تن او تند جاپاني صنف
 وڇي به پڻتنه خاوره ڪنهي جي خيالي جسر ڇي
 مضبوطي ڪري..... دا جاپان صنف ڏ خيل
 مخصوص مزاج طرز او ڪره وره حامل وو. ولي
 ددي به هائگو ڪنهي پڻتنو شاعرانو ڏ پڻتون
 بوتي قلمونه وگول او نن دغه بوته وده کوي
 او ڏ بيوي تنه وري وڻي شڪل اخلي - ڏ پڻتنو
 سترگو ته جي داسي رنگارنگ ڪلمونه سپري دي
 ڇي بناوت او سينگار ته جي سترگي برهيني ۱۵

بناغله اباسين ڇاه خيل ڪالم ڪنهي يو عجيبه خبره دا
 هم کوي. ليکي ۱

”میں ادب کے ادنیٰ مفتی کی حیثیت سے یہ فتویٰ جاری کر رہا
 ہوں کہ پشتو ادب میں ٹپ کے ہوتے ہوئے ہائگو کی بدعت
 کی چنداں ضرورت نہیں؛ ۱۵
 گران بناغله دنته يو واري بيا تيندک شوے دے. ڇڪه ڇي

اول خو ڇاه ادب ڪنهي ڏ مفتيانو ڏ سره جوار نه پاپدا ڪنهي
 ادب ڇه شريعت کورپي خون نه دے او ڪه ڇري ڏ بناغله دا
 ارمان وي ڇي ڪنهي هغه دي ڏ ادب وڻسے مفتي او منل شي نو
 بيا پکارنه وه ڇي خان ته جي ڏ ادني مفتي نسبت ڪپے و
 ڇڪه ڇي دغه رنگ انگار او افتخار دوايه رايو ڇاه ڪنهي
 او دا عمل اجتماع ضدین گهڻلے ڪنهي. دا حقيقت دے ڇي ڏ
 اعليٰ ڏ تلازمي او ڏ علم ڏ وصف نه سڀوا مفتي مفتي ڪپدے
 نڌا شي. - مڪنه ده ڏ مفتي اعظم ڏ منصب ڇاه وجه بناغله
 ددغي غلط فهمي بناکوشوے وي او دغه رنگ ترپي ڏ ادني
 مفتي دا بي لاري ڪوونڪي اصطلاح سرشوي وي. - بيا هم بناغله
 ته دا پته لگبدل پکاروه ڇي ڏ ادني مفتي ڏ نسبت سره فتوي
 ڏ منلو او سجت قابله نه باقي ڪنهي. خو زما به خيال گران
 بناغله اباسين لوستونکو ته دا وڻل غواڙي ڇي ما هر ڇه
 فرمايائي دي يا زه ڇي هر ڇه فرمايم - هيچري جي هم اوننه
 مني. يا دا هم ڪپدے شي ڇي بناغله اباسين ڏ ادني او مفتي
 ادبي مشورو و رکوونڪي ته ڏ ادني مفتي تامل و رکوي.
 والله اعلم بالصواب.

بيا هم زه نه پوهينم ڇي بناغله اباسين هائگو ته
 بدعت ڇاه ڪوم خيال وڻسلي دي ڇڪه ڇي ڏ تخليق عمل يو
 مقدس او سڀڻلے عمل دے. او هر ڪڏي هائگو ڏ تخليقي زره
 چاودون راز پڻدلے يو ژوندے شعري صنف او ڪر ڇڏو

نو بيا ولي بناغلي ابا سين چي خيله هم ذ لفظ د حرمت منون
 دے دا ناروا خبري کوي خوداسي بنکاري چي په گسران
 بناغلي د بدعت معني په سم ډول نه ده منکشفه شوي
 او د تفهيم په سلسله کني د ذهني انقباض او عدم سهولت
 بنکار شوه دے.

د ساهو ليکونکو د څلېر يستم اېرېل دوه زرم د روداد
 ترغه بناغلي واکتور راج ولي شاه څنگ صېب دا سوال راوچت
 کړو چي لکه څنگه پته په موسيقي کني خيله ځانته يوه
 پېژندگلو ري ايا هائيکو هم په پښتو موسيقي کني ځانته
 يو داسي پېژندگلو او ځانگړے آهنگ راپيداکولے شي او
 که نه.

د بناغلي واکتور صېب په خدمت کني عرض دے چي
 موسيقي او ادب دواړه ځان ځانته ځانگي دي - عموماً
 هنرمندان او نقادان د موسيقي شمار په لطيفو فنونو
 کني نه کوي. او ثانوي حيثيت ورله ورکوي. نو اوس
 که چري هائيکو د موسيقي په زير و بيم نغه نغه نه شي نو
 بيا هم د هنري په ادبي مقام کني هېڅ کس نه رايي. دويمه خبره
 دا ده چي هائيکو هم غنايت، لے، آهنگ او ردهم لري نو
 هېڅ وجه نشته چي سازونو سره دي هم آهنگي پيدا نه
 کړي په دي سلسلې کني د بناغلي محمد اياز غزل او بناغلي
 شكيل ناياب هائيکو د مثال په طور وړاندې کېدے شي چي

د زېره رايکو ناي موسيقي د تشب و فراز سره ئي راز و
 نياز کړے دے.

د ذکر شوي روداد مطابق بناغلي واکتور راج ولي شاه
 څنگ داخيال هم بنکاره کړو چي هائيکو په پښتو کني ځکه
 خوبښيي او مقبوليت ئي بيا موندلے دے چي په پښتو
 اولسي ادب کني د دي سره تره دو نکلے صنف شته. اوس
 تعتيق پکار دے چي هائيکو پښتو ادب ته د جاپان نه راغلي
 ده که نه جاپاني ادب ته د پښتو ژبي نه ورغلي ده. ولي
 بناغلي قلندر مومند د دي خيال سره اتفاق او نکړو او
 څرگنده ئي کړه چي هائيکو د جاپان يو معروف او منلے
 شوه شعري صنف دے. لهذا نه دي پکار چي موند دي
 د هر راتلونکي صنف جرړي په خيله خاوره کني د
 لټول ضد اوکړو. او بيا په داسي صورت کني چي هېڅ
 قرينه پرې دلالت هم نه کوي. زما په خيال د بناغلي
 قلندر مومند راي په دي لږ کني بڼي درسته ده. ځکه چي
 هائيکو د جاپان د اوږد نظم هائي کائي نه په تجرباتي بنيادونو
 رابيلله کړي شوي ده. که چري دا وو بېلے شي چي د هائيکو
 جرړي په هائي کائي کني دي نه چي د پښتنو په اولسي
 ادب کني نو مناسب به وي ولي بيا هم که په دي سلسله کني
 څوک تعتيق کول غواړي نو قدغن پرې نه دے گول پکار.
 ممکنه ده چي دغه رنگ گني اکشافات محي ته راشي.

زما منڀ ڇي ڏ ٽيئي غنڊ نه کول خيالي تهذيبي او ثقافتي
 جرڀي غوڻول دي. يو باشعوره فرد به هم داسي نه وي
 ڇي داسي به اوغواڀي خوزه دا هم نه غواڀم ڇي هائيگو
 دي ڏ ڀيننو په مبله دوسته سيمه بي له شاه جرمه تهذيبي
 او بي له شاه گناه سنگسار ڪرڻ شي. اول زما خيال ۾ ڇي ڏ
 هائيگو او ٽيئي موازنه او مقابله غير فطري ده. بيا ڇي
 سوچ او ڪم و ڪه چرته په دي بهانه ڏ ڀيننو تنقيد چولي
 ڏ ڀينن بهاملغرو نه ڏ ڪڍڻ شي نو قباحه به ڪڍي
 نشته. چونڪي ڏ هائيگو په فني او فڪري ارتقا ماپه خپل
 مضمون "ڏ ڀيننو ادب ڪمپيوٽر هائيگو" ڪڍي تفصيلي خبري
 ڪري دي نو بي حايه به نه وي ڪه ڏ ڀيننو ٽيئي په حمله ۾
 شاه اووايم.

دا حقيقت ده ڇي ڏ ٽيئي ڪن توصيفي اڀرونه شته خو
 حئي خويونه ڀي داسي هم دي ڇي ڏ تجربي او ارتقا بڻجي توان
 نه لري او په ذهنونو يوه سترڀي ڪوونڪي خاموشي
 خوروي. ڏ مثال په طور هره ٽپه ڏ "يا قربان" يا "لکه زار"
 نه شروع ڪڀن ڇي ڏ دوستونڪي يا اورڀدونڪي په وينه
 ڪڍي ڏ يڪسانيت زهر خوروي. اوددي ڏ انگورو ڏ ملاٽره
 بغير يو قدم هم وړاندي نهي ٿي. البته حئي پوهان "يا
 قربان" ڏ ٽيئي لازمي جز ونه مڃي. بجز تقدير ددي نزايمي
 اڀڻ نه يو طرفته دوڀه خبره دا ده ڇي ٽولي ٽيئي په يو

واحد، متعين او معلوم وزن او اهنگ ڪڍي وي او په هيڏ
 حال ڪڍي ڏ خپلو ٽاڪلي شوو او اوزونو دائره يا حصار نه
 شي ماتول. او ڏ خپلو سرونو له جادونه نهي راو ٿي
 ڇي زما په خيال ڏ ٽرگيت يو رخ ده.

بناغله پروفيسر داورخان داود ليکي
 "ڏ ٽيئي خپل يو غنڀوس او محسوس هيٺ Form
 بحر يا اهنگ (Rhythm) ده ڇي په يوه نيمه
 مصرعه ڪڍي يو ڀر اوڀر او طويل مفهوم بيانوي"

نه پوهينم ڇي بناغله داود صهب ڏ ٽيئي
 مصرعي په ڏ ڪر ڪڍي "يا قربان" په شاه معلمت نظر انداز
 ڪوي. بحر نوع زما منڀ ڇي په معنوي اعتبار ٽپه په ڪوزه
 ڪڍي ڏ سمندر بندولو اعجاز ده خوداهم حقيقت ده
 ڪه يوه ڀره بناخته پڻغله هم وي او يو رنگ جامه
 اغوستل ڀي وظيفه ڪري وي نو ڏ ظاهري لباس يڪسانيت به
 ڀي ڏ بناخت ڏ گڻيو اڀرونه نه ڏ ذوق او دلچسپي سترڀي
 بل اڀڻ ته واروي اوس ڪه هم هغه پڻغله ڏ وخت ڏ تقاضو
 مطابق ڏ نوي فڻشن معقول او رنگارنگ جامي واغوندي
 نو ڏ ڙوند شومره سپري به ڀي ڏ ڏ ڪلاڪانو ته ڏ ڪول په
 لاس اوڀرڀدل غوره ڪري. نو بايد ڇي ڏ هائيگو منڀين
 او مخالفين ڏ اصولي سياحتونه قطع نظر خپل قيمي وختو
 بي حايه ڏ ٽيئي په وکالت او ڏ هائيگو په مخالفت ڪڍي نه

ضائع کوي. بلکي ٻيہ دي د نوو، مناسب تجرپو سرہ اشنا
 کري او داسي هيٺي، داخلي او خارجي تجرپي دي په کيئي
 او کري چي د فکري رفعت سرہ سرہ پکيئي په هيٺي او
 ساختياي سطح هم دا صنف د تنوع سرہ فتح شي. خودا کار
 پر رياضت، نوے سوچ او هنر مندانه جرات غواړي. کيد
 شي چي حئي پوهاند دا هم اووايي چي د هيٺي تجرپو او تنوع
 دا عمل به د ټپي پيژندگلو ورکه کري. دا هم ممکنه ده
 چي يو نقاد خوله راپورته کري چي د ټپي خپل خاص او
 معلومه وضع د ټپي ديټا او استحکام ضمانت دے او دا چي
 دا خاص رنگ په ذوق او ذهن بيخي د ستومانۍ لري نه
 راوي خو زما په خيال به دي ماورن اړي کيئي به دا قسم
 خيالات محض يوجند باقي رد عمل وي يا دعادي نشي
 د اضطراب کوکه به ورته وپل زياته بنا وي. ماته
 پته ده چي کاسه په حائے پروت وي نو دروند وي خو
 هوبنياران دا هم وايي چي اوبه په حائے اورپي تو
 د سنڀ شي او بيا تخليقي اصناف د کاپي د جبو د خاصيت نه،
 بلکي د اويو د رواني او تحرک د خويونه په خپلو پوژوندي
 اوسي. هکله زه غواړم چي په ساختياي اعتبار هم په ټپه
 کيئي د بيدلون مناسب تصور کونه لامل پکار دي. ددي
 وضاحت سرہ چي دا به د ټپي د ارتقا هجي وي نه چي د
 ټپي د انقطاع. اوکله چري دغه تجرپي د ټپي د روح سرہ

متصادم نه وي. نو لازماً به خپلي پني مضبوطي کري.
 گني نو په بل صورت کيئي به ئي ادب پخپله د نامقبوليت
 فيصله واوروي.

دا هم حقيقت دے چي حئي نوي شاعرانو په ټپه
 نه صرف تضمين کړے دے بلکي ورله ئي د يو مستقل صنف
 شکل ورکولو هلي خپلي هم کري دي. بناغله سعيد گوهر ددي
 فارم او هيٺ تعارف، په دي ډول کوي.

"دا د ټپي د رومي مصرعي نه شروع شي او
 په دريمه مصرعه ختم شي. ددي منج تر منج شپن
 نوري مصرعي چي د ټپي مضمون سرہ تعلق لري
 هم وي. اول شعري د ټپي د اولي مصرعي سرہ
 هم قافيه وي. د دويم شعر دواړه مصرعي ئي
 خپلو کيئي هم قافيه وي. دا ددي صنف اوله
 بيرخه ده. ددي وزن د ټپي د رومي مصرعي
 مطابق وي. دي نه پس دويمه بيرخه کيئي خلور
 مصرعي سرہ د ټپي د آخري مصرعي وي. دا
 دواړه د ټپي د مصرعي سرہ مترف او هم قافيه
 وي ددي وزن هم هغه وي چي د ټپي د آخري
 مصرعي دے."
 مثلاً:

اندېښني مه کوه جانانه

داخو دي باسي له جهانه

دا به دي کور جوړ کړي په زړه کښي

ستا د گوگل په ښاريه کښي

خان ترې ساته بچي اوږده لري لاسونه

کړي به خازه ستا د رخسار تازه کلونه

حکله خي وایم چې وېر مه کوه غمونه

اندېښنو خو اړکړل تر شود و سپين بشرونه

لوستونکي دي پخپله فصله اوکړي چې په دي تجربه

کښي ټپي د محبوبې د قلا صورت اختيار کړي د او که نه.

او دا هم چې دي شکل ته تجربه وېل پکار هم دي. زما په

خيال دي عمل د يو نوزايدده صنف د تعارف په قربان کاري

په قرباني کړي ده. حکله چې په ښوولې شوي صورت کښي

په ټپه کښي د داخلي تجربې او هليتي تنوع هېڅ نموني په

لاس نه راځي او د ټپي خپل شناخت پکښي هم ورکېږي.

(لهذا تجربه بعض د تجربې دپاره نه ده پکار بلکې د يو

صنف د پرمختگ خيال پکښي ساتل لازمي پکار دي.)

هم دغه حال د ښاغلي سهيل خټک د مجموعې ټپه ايز

هم د د مستقل عنواناتو تر لاندې ازاد نظمونه ليکلي

شوي دي او اخري دوه مصري ټي د ټپي وړميو مصرعو

سره په قافيو کښي ټولي دي او بيا ټي د يوې ټپي په تړون

نظم سرته رسولې دے چې د نظم نقطه غروچ يا کونکس

ورته وېلې شي. خو متاسفانه زه به دا اووايم چې د

ښاغلي سهيل خټک ټپين هم د ټپي په سټرکچر کښي هېڅ

ارتعاش نه دے راوستلے.

دغه رنگ ښاغلي راج ولي شاه خټک هم په ټپه کښي

د تجربې په خيال ترخپله حده کوششونه کړي دي. خو

دا کوششونه هم کم اوزيات د ښاغلي سهيل خټک د ټپين

سره مماثل دي.

اوس که زه دا اووايم چې دا ټولي هلي ټپي د ټپي

هليتي تجربې نه دي بلکې په ازاد نظم کښي د ټپي د

پيوند کاري او قلم گولو هېڅ دي نوزيات موزون به

حکله وي. چې په داسې واره صورتونو کښي د ټپي په

قديم فارم باندې هېڅ ارتقايي اثر نه دے غور هېدلے

بلکې د نورو گټو لندو او اوږدو مصرعو امېزش د هغې

جامعيت او اختصار ته هم نقصان ورسولے دے. لهذا

دي سلسله کښي داسې تجربې پکار دي چې د ټپي د مزاج

تکمله خو وي ولي د ټپي د فطري او فني غوښتنو او

خورو ورو امکاناتو داسې نه ماتوي يعني ساختايي ارتقا

دي د ټپي د فضايي سرحد ونونه بهر نه اوځي چې د

انقطاع حد پرې جاري کړي. مطلب دا چې ټپه دي د

خپلو کړو وړو مطابق خان ته د نوي ادبي تحريکونو رنگا

رنگ جاڳي ضرور اغوندوي. خود لباس دپاره دي خپل وجود نه لندنگ کوي. هيله لرم چي لوستونکي به تما په اشاره پوهه شوي وي.

بصر حال د خپلي موضوع نه د يو خاص قسم گهرن او خنډه کولو نه پس بېرته واپس راځم. او لوستونکو نه پوښتنه کوم چي دا بحث چي په ښه ده هايښوښه نه ده. د ټپي په موجودگي کښي د هايښو د تخليق جواز نشته يا هايښو زمونږ د خاورې سره هڅه خپلوي نه لري. ايا دا بحثونه پښتو ژبي او ادب ته څه فائده ورسول شي. او د هايښو په راتلو پښتو ادب ته اخر کوم زيان او تاوان ورسېدلې ده.

زه دا خبره منم چي هايښو د پښتنو د خاورې نه لارښېدلې شعري صنف نه ده خو وېي که يو بهرني صنف د پښتون د تهذيب او کچې د ارتقا او احيا ډمه په خپل سر واخلې او ښه په ايمانداري سره يې خدمت کوي نو د پښتنو عدالت به ورته ددې خدمت گذاري دا سزا ورکوي چي د سر غوڅولو فيصله يې صادره کړي. کله هم نه ځکه چي پښتانه د خپلو وفادارو په مرگي مرگه او ژوند ژوندي وي. ځکه خو د ځني پښتنو ناقدينو د هايښو سره معاندانه رويه زما د پوهې نه بهر ده.

بهر کيف دا حقيقت ده چي هايښو په دومره لنډ وخت

کښي په پښتو ادب کښي ځان ته دومره لږ مقام پېدا کړې ده چي تصور يې هم نه شي کېدې دغه وجه ده چي ټپي چي زرگوننه کاله تاريخ لري او د پښتو ژبي زوړ او قديم زرخېزه شعري صنف ده. اکثر و نقادانو هايښو سره اوږده په اوږده اوډوله او د دواړو تقابلي شروع کړو. زما په خيال د ټپي او هايښو موازنه پخپله د هايښو د مقبوليت او بريالۍ کېدو سندنامه ده. ځکه چي هايښو پښتو ادب ته تقريباً شل کاله اگامو راغلي ده. چي يو ادبي صنف په دومره لنډه موده کښي خپل طبيعي بلوغ ته هم نه شي رسېدلې وې په هايښو د پښتنو په سيمه نه صرف ځواني او چوپن راغلي بلکې د يوې اندازې مطابق شپږ زره کاله زوړ صنف ټپي سره يې ناقدينو مقابله هم شروع کړه. اصولاً خود شپږ زره کاله استېلاص صنف او د شلو کالو د نو وارد صنف مقابله هم د عقل او منطق خلاف ده خو وېي که داسې کېږي نو دا ددې خبرې روڼي ثبوت ده چي هايښو نه صرف د پښتنو د نفسياتو خبرياله ده بلکې د پښتانه يې د خپل ذوق ترجمانه هم مني. ددې باوجود که ځني خلق د هايښو مخالفتونه کوي نو زيات نه زيات تېر نه دا راز راڅرگندېږي چي هايښو کښي يې کچه تخليقي زور پروت ده ځکه چي کمزوري ځينو نه عدم اختلاف باوجود هم ځان ژوند ته نه شي ساتلې زما يقين

دے دهايلگو د منكرينو پي حايه ضدونه به هاييلگو د
اسهان رفتونه ته يوه نه يوه ورخ خامعا ورسوي دا
مبالغه نه ده بلکې ددې خبرې رنډې تخنيکي ، ژور آثار او
ژوندي شهادتونه رابنکاره شوي دي .

اوس که زما د خبرونه څوک دا غلط تاثر اخلي چې گڼي
زه هاييلگوله په تپه قوتيت ورکوم نو د بريد به کوي .
زما خو د زړه له تله دا اواز راپورته کېږي چې د پښتو
ژبې او ادب لمن دې فراخه شي او هغه ټول اصناف دي
پښتو ژبې ته راشي . چې ژبه او ادب پرې وده مومي . ذوق
ته پرې تکين رسي . ذهن ته تفریح بخښي . ضمير پرې
دابېدارېږي او ژوند پرې روښانه کېږي .

زه محسوسوم چې د ټپي او هاييلگو خان خانته مېدانونه
او جدا جدا تشخص دے البته د ادبي رشتې په اساس دا
دواړه يو بل سره په ختي موقعو مرسته ضرور کوي
خو د يو بل حقونه چرې هم نه را لاندې کوي او چونکې
دواړه مباحثو يا وجود دواړه اصناف د پښتو او پښتنو
سره تړل شوي اصناف دي نو د يو غندنه هم عقلندي
نه ده . بله دا خبره چې اعلي ادب په موضوعاتي او منفي
دواړو حوالو د جغرافي بندېزونو ، نسلي امتيازونو او
طبقاتي تقسيم نه بالاتر وي نو دا بحث چې دا صنف زمونږ
ابائي صنف دے او دا بل پردے او مهاجر صنف دے او بيا په

دې بنياد صنفونه د خوښې او ناخوښې باعث گرځول هېڅ
دور اندېښني او دانشمندي نه ده .

بنکاره خبره ده چې هغه خلق د پښتو ژبې او ادب
بېخي خواخوږي نشي کېدے . څوک چې هاييلگو د پښتو
ژبې نه ويستل غواړي او نه اوس هاييلگو دومره ورکه
سپکه او بې څوکه ده چې څوک به ورته په کېنو سترگو
اوگوري .

په درناوي
اظهار الله اظهار
لکچر اردو څانگه

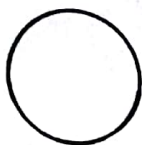
اسلاميه کالج پېښور يونيورسټي

- (۱۱) پریشان داؤدزے ، ورخ پانہ وحدت پنبور
- (۱۲) خبری اتری پنتو اکبری ، وخت یوونس نیپی جی ، ۱۹/۱۰/۱۹۹۴ -
- (۱۳) اباسین یوسفزے ، ہائے کیوں ، ورخ پانہ مشرق پنبور ، ادبی ایویشن
- (۱۴) " ایضاً " ایضاً "
- (۱۵) زیبر حرت ، ادب زار ، ورخ پانہ وحدت پنبور ، ۲۳ فروری ، کال ۱۹۹۸ء -
- (۱۶) اباسین یوسفزے " ہائے کیوں " ورخ پانہ مشرق پنبور ادبی ایویشن -
- (۱۷) پروفیسر داورخان داؤد ، تپہ او جدیدیت ، ص: ۹۲ تہاس پنتو کوہ تپہ ، سلسلہ نمبر ۶ ، کال ۱۹۹۶ء
- (۱۸) سعید گوھر ، " د پنتو شاعری او وکھ اصناف " اولس کو تپہ ص: ۲۹ تا ۳۷ ، نومبر ، دسمبر کال ۱۹۸۸ء -
- نوٹ: - حوالہ نمبر ۱۸ د مقالہ نگار د مقالی تلخیص دے چھی د گران پروفیسر داورخان د قلم کاوش دے۔ لہذا د ہغوی پہ شکر یہ اوچ پرہ منہ -

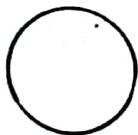
مأخذات

- ۱) آزاد اسفیرے ، د اظہارہ ہائیکو تجزیہ ، ورخ پانہ وحدت پنبور ، ۹ مئی ۱۹۹۸ء -
- ۲) اظہار اللہ اظہار ، راتہ غور و نو کنبی بنگری شرنگوی سلمان پرنترز جگگی محلہ پنبور ، یکم جنوری ۱۹۹۸ء -
- ۳) اسیر منگل ، ایک نوجوان شاعر ، اظہار اللہ اظہار ورخ پانہ مشرق پنبور ، ادبی ایویشن -
- ۴) مشتاق مجروح یوسفزے ، ائی اینڈ کو ہائیکو ، غہر مطبوعہ -
- ۵) اظہار اللہ اظہار ، راتہ غور و نو کنبی بنگری شرنگوی سلمان پرنترز بابو جہد روچ پنبور ، یکم جنوری ۱۹۹۸ء -
- ۶) اسیر منگل ، ایک نوجوان شاعر ، اظہار اللہ اظہار ، ورخ پانہ مشرق پنبور ، ادبی ایویشن -
- ۷) مشتاق مجروح یوسفزے ، ائی اینڈ کو ہائیکو ، غہر مطبوعہ
- ۸) ایضاً " ایضاً "
- ۹) ایضاً " ایضاً "
- ۱۰) پروفیسر داورخان داؤد ، تپہ او جدیدیت ، ص: ۹۲ تہاس پنتو کوہ تپہ ، سلسلہ نمبر ۶ ، کال ۱۹۹۶ء -

نشته پروا که سنگسار بپیمه زه
مرمه په دهی چی داسی نه دی پکار
کاڼی دکمل په لاس کښی خونده نه کوی

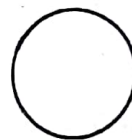

نن ی له هرڅه نه یقین پورته شو
میاندهی چی هم بچو کښی فرق کوی
اوس به دچا جولی ته خان غورځوم

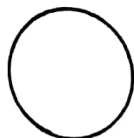
رې دې کړه وران د پښتنو وطنه
اوس درکښی غښی د ژوند پاتی نه دی
زامن د پلار مری ته لاس اچوی

دپر گنهگار یسده خو ما اوځښده
رېه منت کومه ما سره بس
له مرکه پس حساب کتاب مه کوه

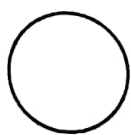

اے د کلهم انسانیت رسوله
تاچی څرگند کړه د ژوند ټول رازونه
رې سلسله د نبوت ختمه کړه

چا جينكى په لاره كړې نه دې
وېل مې سترگې به اوس نه پټوي
ورته زما د وينې ډرپ خټه دے

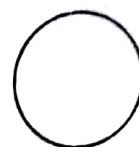

وايي جانانه بي اسرې مې نكړې
زه به كيله خه د پردو نه كوم
چې خپله مور راباندې كور وړانوي

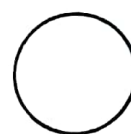

پرې به هوارې كشي شې بلا
كه د خبرات نه د خانانو د مرگ
غريب د خپل واده ډوډې سازه كړي

رانه په چم كښې دشمنې جوړې كړي
مخې كړي مانجه بيا مې نه پېژني
مور به د بنكلو په سر شرنه كوم

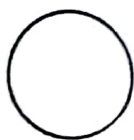

مرگ دې د داسې پښتو پرده شي
چې د انگن څكلونه او شو كوي
ترېنه ظالم له كهدسته جوړه كړي

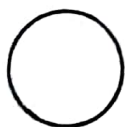

خه په سكون سره ژوند ون تېروم
يو خوا پټې كښې اوبه خور كومه
بل پله اور بل كپم دومه واچوم

يم بي روزگارہ انٲرويو له ٲمه
مينه كوه خو راٲر غاٲه نه شي
ٲي ډ جامو استري مي مانه نه شي

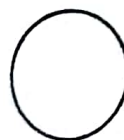

بازار كٲي كړي ٲنه ٲنكاره مخونه
خو مونږ ٲي اووٲني ٲادر كړي په سر
زمونږه ٲٲي مونږ نه ستر كوي

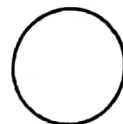

شپريٲي ٲنه داده ٲي زٲه كړو صبر
اوس ډ انصاف طبعي له چانه كوي
غله ډ قاضي كور كٲي ٲناه اخلي

ٲي ډي يوازي كړم په نيمه لار كٲي
نو زه له ٲانه داسي ورك شوم لكه
ډ مياندو غٲٲي ٲي خالي ٲاٲي شي

بل ٲوك به ٲرنگ رانه تاخيلوي
دومره ٲاسته كه دډي خوٲ كاٲي وو
نو كيد ٲانويه وو ٲول خوٲي

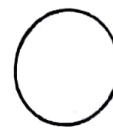

شپږ زه ډ كلي شريفانو كٲي يم
ٲوك ٲي لوٲم هغه مي قدر كوي
شمه ٲي جگه كړمه غلا له ٲمه

خبر که دی سر نه لویته پرپوته
چی طوفانونو کنبی راگهر شی د ژوند
شوک بیه له یو بله ستر ونه کوی

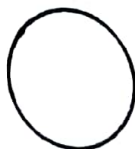

بیا په وطن کنبی زلزله راغله شه
پنځې له کوره په تلوار راوځي
رت دی جولی کنبی زمونږ خبر واچوي

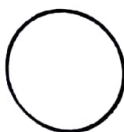

د لاسي کول له خو باران اسره وي
شپږې تېبې به راځي نه په ما
چی پېغله ناوې رانه مور کړه ځي

نو زما شونډې به پتري نه نیسي
زه چی نامه د خوشبویو اځم
د کلي په شانگه باندي اور اوکي

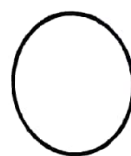

ستا پي رځي د هېرېدلو نه دي
چی تصویر ونه دي هم کورمه نو
وېم که مې ټول کله په کانو اولي

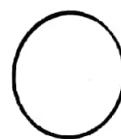

وايي زما غریبي بيدي نه شي
خو ساه مې اوځي چی د چم جینکی
راته و دوتو کنبی کالی پسخوي

په لوږو تندو ئې پروا نشته ده
وا ئې په گېډه دې نهره يم خو
راله پيدا چرته د سر سپورې کا

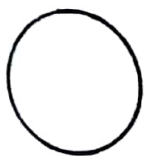

اومنه دا خاطر دې جمع لره
مينه زما د غلو خمتا خو نه ده
چې ئې په لارو گن کوښ شېرېني

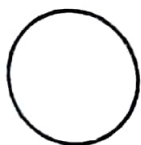

دا چې په خه فريب کينې گېډه ئې ته
ستا سر تنزې به هله ما مناي
که د اوبو لاره په ژونده نه وه

په پټو سترگو پرې باور مه کوه
شېرېني پام کوه چې تېر نه اوځي
د ملا منډه د جسات پورې وي

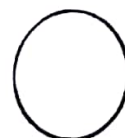

عبتونه مجبورو او خورل
خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
شېرينه ژارې چې مې سر غوڅوي

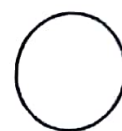

بې حايه نه دي ويرېدل د ښکلو
زما د تندي انتها داسې ده
بټ هم رپېږي چې زه ساه اخلم

بشار د پندو دے تاته بنه پته ده
ته د کشتو ولونه مه پرانيزه
تور د سپوږمۍ په لمن پورې نه شي

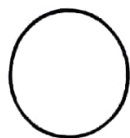

رب دې کړې خبرخودا شگون بنه نه دے
پنځله دولۍ کني هغې کور ته لاره
پلار چې ې چاله دې خوانان وړلي

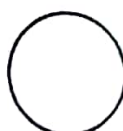

خه ننگيالي دې قاتلان د سيمې
د سر ساتلو په بدل کني مدام
لوڼه جولي ته د دښمن غورځوي

ناپوهي خبرخو ې حسي خوره ده
بټ خو ساکاني اختلې نه شي
څوک به په کاني کني قلم گوي

خاوري به پوه شو د تعليم په مزه
مازيگره چې شي چپو ته د سيند
کتاب ورلپه کړو چکلان لاسو

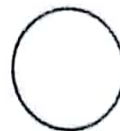

خان کني څوک توان د تماشې نه دري
بس د هوا په لور روان دي زغلي
څوک د پېر يانو په دولۍ پسې ځي

سڀيٽيس زمونڊن ڏ لاري ڇنڊا ڇو نه ٿو
چي اشارو ورته ذره اوکرمه
نو ڏ بنگاي نه پاه يو ڏو را اوڻي

زهره اخر صبر ڪري سلو ڪٽي وائي
کوه چي هر چا سره مينه کوه
خو شي له خان کور ته را اورسوه

په هنج فریب دلاسه ڪپن مه نه
کت چي پردے شو خود نهي شي شو
سترگي مي نه ورتي که ڊپر سترے يم

زهره ڪٽي ئي اور ڏ مينه بل ڇنگه شي
ڏ چا پاه کور ڪٽي چي شين يني زما
لوپه روشني انڱري سره پراته وي

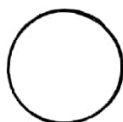

خمه مدام ڏ هو اکانو په رخ
يم ڏ سپريانو ڏ دولي په مثال
خان راتنه ماء سپاره بي کوره ناهي

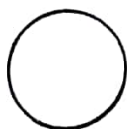

شونڊه مي رو ڏ چي شنه ڪٽي
اوزه پاه دي سوچ ڪٽي رگير مه چي
دوه توري يو تڪي ڪٽي خائ ڇنگه شي

اوس به په دې کښې تاته خه وایمه
زار شاه ستاله سادگه شیرینې
منې زما اوخوبنه خپله کوي

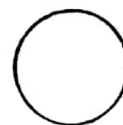

د برسنډې کملې شیرینې زما
که په جبو کښې هم مېشته کې مدام
تور به دې پورې په لنده نه شي

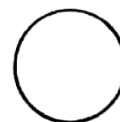

چې دې بهر کړو له دُرشله قدم
په مرگ حساب شوې شیرینې زما
خولې تاه توکلې لارې نه راجې بیا

دارې وهمه سرچینه یم د ژوند
تابه لیدلې وو رنگونه زما
خو که دې سترگې پټې کړې نه وې

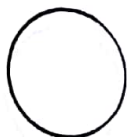

زه خو دنیا ته فرشته بنکارمه
بیره له دغې ویرې نه خرایمه
چې اصل مخې رایه ډاکه نه شي

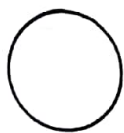

خه بې حسي ده په ماحول کښې دینار
پراته دې قتل توریالی د وطن
زه هنی مون باندي بېگم سره حم

د حقیقت دنیا کښې ژوند تېروم
په تلو دلاسه کښم نه
زه د ځوانۍ د خوب تعین غواړمه

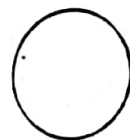

بلا ختلي دي په سر رقیبان
خدای شته چې نور ورته هېڅ نه وایمه
خو لږه منډه ترې ضرور خلاصوم

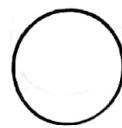

د مینې لار کښې چې ټیندک شمه زه
شیرینه اوواړې په خود کښې اوسه
داسې د لوړې نه په دو وې یې

واړې ځوانۍ به مې په کور زړه کړم
خو بې ننگۍ ته غاړه نه بدمه زه
مخ به مې اوس کفن کښې هم نه وینې

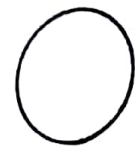

نن یوې بڼې خپل خاوند ته ویل
سختې بې حایه په وړو مډکوه
ته چې زلمی و ټابه څه نه کول

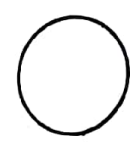

له سپینې بڼې دې حیا راځي خو
مډه وایه دا چې فرېسته یمه زه
ته څومره وران وې تاته ښه پته ده

دا قافلې دې په سفر کېږي اوسې
خو کومه لار چې د منزل لاره وه
وايي چې نن هغه سېلاب يوړله

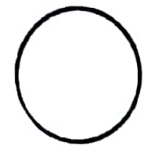

شیرینه وايي له تازار شمه خو
واده د ټول عمر سودا ده کله
دا خو زما او ستا خبرې نه دي

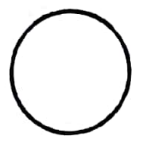

زمونږ نصیب زمونږ په لاس کېږي نه ده
وايي که اور ته موهم واچوي نو
د مشرانو وېسلي به منو

ماڅه غوښتلي وو او داڅه اوشو
نن مې له هرڅه نه باور پورته شو
چې مې د مړې کېدو چې چيچل اوليدل

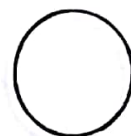

دلته انصاف د چيند خانو ټول د
پرېښودنه که داغ دې په لمن پرېوتې
سربله دې اوبايي لي که پوزه کوي

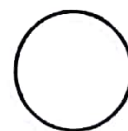

او وايي خپل عزت پخپل لاس کېږي د
چې شوکوي مانه زما لويې ته
نو ستا شمله به څنگه جگه ساتم

غوښتنې ستا ټولې بڼې داسې دي
لکه چې چرکه څوک په زور اونیسي
او ورته اووايي هاگی و اچوه

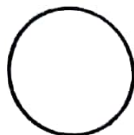

منم د مینې تقاضې منمه
قسم دي ما به هېڅ ویلي نه وو
خو واره چې خولې مین و اوخوړې

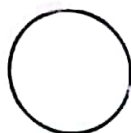

خوانه خوایي او د سپرلي مازیکس
داسې په یو بل کې غرق شوي وومون
چې رانه ورکې د خپل کور لارې شوې

خلق دي کار کېنې زمونږ کار نه لري
حد کېنې دي اوسې گنې بڼه به نه وي
مونږ خو په بیعه ځان له شر اخلو

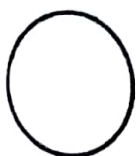

تېښته د ژوند له تقاضونه کوم
هر څه په سر سترگو منم شیریني
خو گوټ او یو کېنې ډوبېدل بڼه نه وي

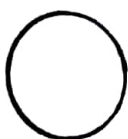

خدایه شته دشمن مي خوشحالېږي په څه
دا خو مي لويه د ژوندون کټه ده
چې محبت کېنې مي تاوان کړے دے

دوسره پوهېږي نه ماشومه ده لا
خان ترې بېخي ورک شي چې ما اوويښي
لا حادثو هوبنياره کړې نه ده

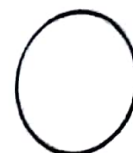

خوارلس کلېزي پېغلي ماته وييل
پوهه په بختا ده په عرونونو نه
تابه دا خپلي تجربې دهوکه کړې

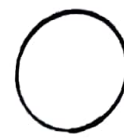

خوشحالېدم ورته بي حايه هې
چې دکيرېږي تېبتي مې اويدلي
پرې مې کړې نن خان له د برېتو خوگي

منم فرېبا دي خو صحرابنې د ژوند
ستا خواني مرگ مکي مکي گوانبون
د محرومي احساس په شاتېبوي

خان پخپل زورباندي ژوند ساته
گني نوزه خو د قاتل اوښکه يم
ماله به خوگ په زړه کښې خائ راگو

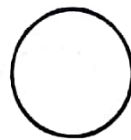

ژارې له سره لويته لرې کړې
وايي بهر له کوره شي مه کوه
گني نو خان حلالوم لاليه

شيء کڻي له کوره پښتني نه اوځي
مرگ دي روا دے خوځه خپل کاله ته
د نهر خاته نه مخکڻي خان رسوه

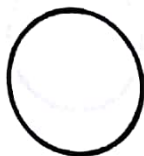

زما د زړه داغونه پرق اووهي
سپوږمې چې کور جوړ کړي نو ټوله شپه بيا
ما سره ستوري پټه پټوڼي کوي

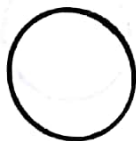

بي وفا نه يم خو شپږيني زما
د زانو سېل چې لا روان اووښم
زړه زما هسې په هوا غوندي شي

پدېږدوه څنگه په تا ملا وترم
وس چې دي اوسې بي خوندي نو ته
د خپل مېړه خبره هم نه مني

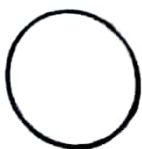

هرو قلم ترې راخستې نه شم
ماشومه سازه کړي له خانه وايي
راله په لاس باندي گهرې جوړه کا

ددي خبرې په مطلب نه رسم
وايي چې ستانه زه اوزکاره شمه
بيا به څاروو ته بو تاوه کومه

مهرانه شوه دهره د پنتو پالنه
پلارې په موبن باندي جرگه کړې ده
نورې د شپې تياره کبې کور پرېښه ده

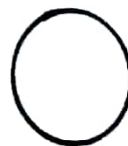

غله راختاي دي په کور، غلي شه
سوح ته مي پرېږده که خه لار راوځي
خلاص به له سره شو غوبل مه کوه

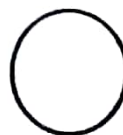

راوړي چې ماله پلوښې د سحر
شوک ي پلوقدرې هم اونته ويښي
کورته د شپې تياره کبې خان رسوي

خوچاته خه اوچاته خه بانه شي
د شلو ژرندو که راوځي وي خو
مېر شوي اخر د لوپښې پکي کبې

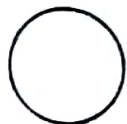

خلقو په ما بيدگساي کړي دي
ثابت که يوجرم هم نه شي په ما
زه به له دي کلي نه کډه کوم

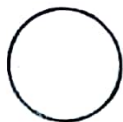

نوره مي هېڅ باندي پروا نشته خو
چې ستا تر دره مي در اورسوي
عقلونه زار شه له هغې ټيندکه

ادوایی نه پوری کوم نکرینری
رانه چی بل وطن ته چی مینه
نو سره لاسونه دی په شریک اوکی

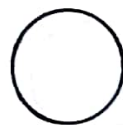

د پینتی کومه ادا او پستایم
په کومه ورخ چی زه په کور کبې نیم
له آییڼی نه هم سترونه کوی

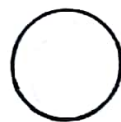

خوک ورته پورته هم کتلے نشی
آچی سرتوره را اوچی له کوره
قول چاپېرچل شی لوپته لوپته

طوفان یی یونی جولی ته دچا
وایی نور وړاندې یی نظر نه گئی
لاس راله راکپه گئی غرقه شومه

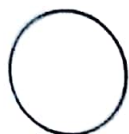

په ژوند کبې کتبه او تاوان خه وی لا
پرېن ده چی غرق شومه پروا نشخو
چی د واده ارمان یی اورژېده

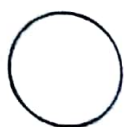

مور یی نن پلار ته په حېرت او وېل
خدای شته چی لور مو واده کړې ده نو
اوس هلو مو بن کړه مېله نه راجی

د ښار ماحول درنه څادر لري کپو
ياد کړه جهاز چې به راپورته شونو
شوي به کوټي ته په يو دو دننه

وايي بي حايه طبعي مه کړه له ما
اوتپه دا تپي په سپوري گني
څوک به سپوا مانه خرابه نه وي

زه ئي له خان سره مېرمن کړمه نن
ما چې ترې اوکړلو تپوس د کس
پېغلي انگن کني په خړپوسو شولې

سارو سارو اهوڼه څله کوي
ستا د خواني تاو چې راپورته شي نو
اوبه اوبه شي ټول د واورې بتان

زه څه تپوس کوم او ته څه واي
يوه خبره دي هم روغه نه وي
تا جوړ په اوبن باندې سورلي کړې

خوښه دي خپله ده خو ياد اولسه
گډې به تل خاورې په سر بونډي
چې د خاوند سترگو کني خاورې نولي

ييم دُ تعبير دُ بلاگانو خوراک
په کوم فریب باندي دھوکہ کوټمان
ياران په بپاټه باندي پيا زگرځوي

دا ښه انصاف دے افرين شه په تا
يو خوا اوښان خلق په بپاټه وهي
بل خوا څوک گفټ قدرې کولے نشي

پردي وطن کښي ي زړه خورغوندي شو
له خانه ورکې ښايسته پېغلوکې
سافران درسته يادېښي که نه

منه داچي ستا د زور ښه ښه
خوچي زما گريوان ته لاس اچوي
نو ستا شمله به شو کومه له تا

ستدگي په ما باندي بښي توري دي
کورته په ډېره موده پس راغله
په سرو جناو ي استقبال ماکوه

دومره زېږيل ييم د ژوند حادثو
اونه چي هر کور کښي مېوه اويښي
په ما د کانو بارانونه کښي

خبرې پټې پاتې کيږي کله
مېرمنې تاکه شونډې اوکندې
وايي خوشبو ستا د بدن رازونه

خوږې راته وازې حادې اونسي
له کوره ورک شوچې نه کوره اوځو
مونږ د ژوندون په کوم پړاو پراته يو

ما ورته وېل چې کله مه پرېږده خو
مې کېده نه ځکه تېر ما بنام ئې
د ښار په چوک کېږي خو دکشي اوکړد

خاورې د پکنک په خوند پوټې شمه زه
ذره هم خپلاسي ته نه پرېږدي ما
شېرینه ماته مېلوکان گموي

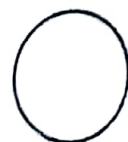

دا نه چې پوټې نه يم په سود او په زيان
خو چې خبره د پښتو راشي نو
زه به په چټي پيې باز پرېږدمه

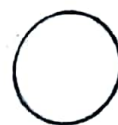

منزل ته گڼې مرحلې پاتې دي
لا د کښو ولونه مه پرانيزه
چرته تياره لار گڼې تيندک نه شمه

خدا ئے شتہ پہ خیلو کئی خہ پس پس کوی
خانونہ غلی کوی چي ما اوویني
خہ رازداری خوشته د مور او دلور

زہ چي د سیند چو تہ گورمه نو
راشی پہ سترگو می لاسونہ کیندی
وائی خہ اووایہ چي شوک یمہ زہ

بنہ روغ رمپ یم چي بھر یمہ زہ
کور تہ چي راشم نو بی حالہ شمہ
چا جو پ پہ ما بانندی تاویند کرے دے

دا حقیقت د چاندہ پتہ خونہ دے
درنگ سپر لو پسی پندین و حکہ
مونن پہ صرا کئی اوپہ خور کرے دے

مونن بہ سپور می تہ وو پغوا ختای
افسوس خودا دے چي زمونہ دکور
درشل کہ او درین پی، دیوال پی یو پی

بگری پہ لچو کئی پہ خیال شرنگوہ
چي پہ سینہ کئی می غورنگ راشی نو
پہ دریادونو کئی کشتی لاهو شی

هَان چي دي ما باندي ناجانده كرو، نو
نور به سواله دي نه خه وایمه
بگري دي مات شه د پینزیو سره

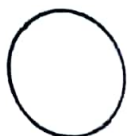

دي ستم به خه تعبير کوي شوک
بنه چي مي غرق کري نو شهرينه وایي
توبه توبه داسي به بيا نه کوم

چي هلو خلوکني د ژوند گيري شوي
د ميانو تينو کني شوده اوچ شولو
دا نو نده به چه چا پسي چي

غم زمونږ ټولې خوشعالي اوخوږې
عسرونه او شو چي زمونږ وطن کني
ختي روژي شي خو اختر رانه شي

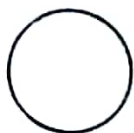

ورسره ډيري معجزې دي منم
خو زه د بکلونه ټپوس کومه
د زړه دا رنج علاج مي چاسره د

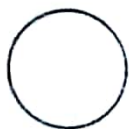

دا لپونه يوه پوښتنه کوي
ستاسو د ښار په ترکي فضا کني
شوکت شه چي لاس کښي په سر د یتيم

ثوبه په خپلو کښې پښتو کوو مونږ
خه چې ارمان د زړونو اورژو
څوک د اختر په ورځ روژه نه نیسي

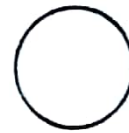

سأه راله دوبه د سپرلي هوا کړه
اوس د الفت طبعي دچا نه اوکړم
دکهل سينه کښې هم دکافي زړه دے

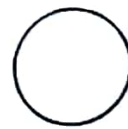

دخدائے نه اویرېنه ، غلے شه بس
سکڼې مابنام دے لارو نمر پر پوتنه
خوله به دي گوڼگله شي خبرې مه کوه

دومره خو حق شته په دي ښکلو زما
چې ئې په زړه پورې ښه کلک اونيسم
د بناستونو ، د جمال شاعر يم

دي کښې به رازخه وي پوهېن مه نه
په سمندر چې بارانونه کښې
او سوزي تندي نه زمونږ فصلونه

خاورې په سر باندي انبار شه په زما
وېنل ئې چوک کښې چا برېښې کړمه جوه
مور چې د لور له سره شال راښکلو

قد ي لوتېږي
او جينگي د کلي
ماتنه پستهږي

غم ي لب سپک شو
ما ايښي ته کتل
خان رانه ورک شو

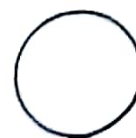

مح نې بد رنگ شي
چې پيري هوا اولي
ايشنه رنگ شي

څوک ترې خبر دي
د ژوند بلا غمونه
زما په سر دي

اوبدي ماږه شو
خو ملکان د کلي
د لوبې مږه شو

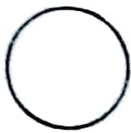

خسه چې وړاندي
نو اسمان هم راکوز شي
اوبو ته لاندې

ستا به تلوار وي
خو که د پلار وي نو هم
ژرنداه په وار وي

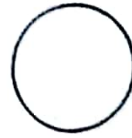

خوک وارخطا دي
راسته چې واي دروغ
وايم رښتيا دي

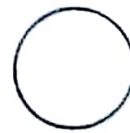

پېغلي چې پاسي
د ډېرو خولو نه ورته
لارې راځايي

اور د سينو کښې
شپړينې مه ډوبېږه
په گوتې اوبو کښې

خان باندې تنگي
پشکال غرمه شوې
وه سپرلي رنگي

لوټې شو اخلاص کښې
اووايه پاتې شېه شو
د کهل په لاس کښې

په ٽال ڇي ڄاڻي
ڄاڻي زره ستري پڻي
اور ته ورداڻي

ڇي ڇي دي ٻنڪل ڪورم
خدا ٿي ته ڏهر ٿي سي
خاوري به ڪل ڪورم

نيت دي خراب ڏي
ڪڍي نو هر وگهه
ڪل ڏي ڪلاب ڏي

دا منڊو ٿري
په هر قدم شوخوي
ڏي خلقو ڇري

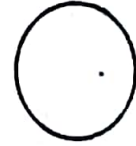

اور ڪڍي انگيستي
ستا تصويرونه ڪورم
خوب رانه ٿي

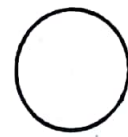

ڪور ته دي زرخي
ٿرينده ڏي سوال پاه اوڀو
ڇرته ڪڍي ڪري

سَاه اوڻِي مانه
په کومه لار لِي ته
د زره درمانه

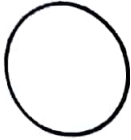

منزل دي ورک شي
په ٽوله لار چي سرے
له بنهي سڀک شي

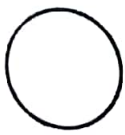

جنگونه کپري
په تويو دو د وينو
تندے ماتپري

ويني به تل ٽڪي
چي دا بناريان هپشه
پي د بوتل ٽڪي

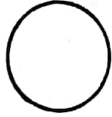
نمر چي پرپوڻي
ستا له گربوان نه زما
لاسونه اوڻي

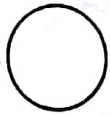
بل په ما اور دے
د اونکو دوو څاڅکو کني
ني حده زور دے

۱۰۳

یو خوب او خیال دے
کارغه زده کرے کله
د زړې چال دے

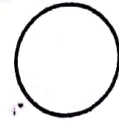
داڅه ناتار دے
اوس هر یو کور د کلي
د بنار بازار دے

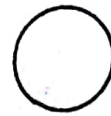
زړه مې غرقاب شو
د اوښکو یو څاڅکې هم
ماته دریاب شو

۱۰۲

دردونه زیات شي
زړه مې په واک کېښته دے
سربه مې مات شي

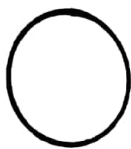

بارانے ورېښي
په زړونو اور بيلوي
ويښي خټکېښي

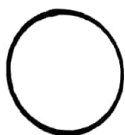

سپړلي پچي لار شي
هر څوک په غم اخته کړي
کلي وېجاړ شي

شماری بس ستوری
د شپې راپاسوي ما
کار راله گوري

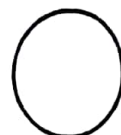

کيننه کم بختي
څوک دې ميراته نکړي
د څکلو لبتې

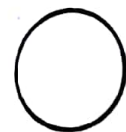

ستدرې واځي
را ټول دې نه کرمه زه
مر شومه هاي

خوشه فنکار ي
د پېغلو بت سازوي
هسي اوزکار ي

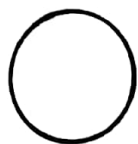

غرق شوې لاري
خوراک او څنک چي کوي
اوس په ولاړي

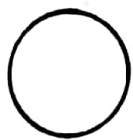

هسي به ونه شي
چي ترې اوبه نه اوځي
کوي به شنه شي

ڪور مِ زپه تڱ شي
چي نيمه شپه حجره ڪنبي
د بنگرو شرنگ شي

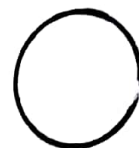

اوس هسي ٿاري
نه راجي خولي ته بهرتاه
توڪي لاري

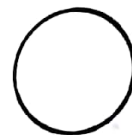

دا حه قيامت دے
خواني دي شوخه ده او
تصوير دي نت دے

اوس په هر لوري
اور مو په سر وروي
د اونو سپوري

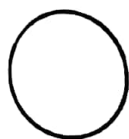

اوواي پوء شوي
ته چي مين شوي په ما
لاري توے شوي

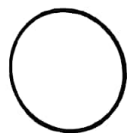

تیکاله غواري
لمبه چي نڪرم تنور
چي مِ ٿاري

واڻي ڪوڪو ۾
راته پڇڙي ٽپي
زه هائڪو ۾

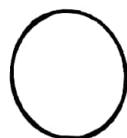

قصه خاني ڪئي
بنڪاري ڪارهه مخونه
په آڻي ڪئي

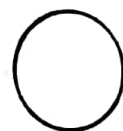

۾ په وسواس ڪئي
ڪلونه مراهوي نه شي
د ڇا په لاس ڪئي

خوشه دستور شو
پانه ڇي ستا زيڙه شوه
نو ڇي دي سور شو

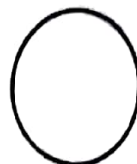

ڪور ڪئي تنها ۾
اوس به د زهه زخمونه
ڇا ته زه بنايم

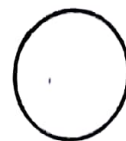

ڙوندڙه رنگين شي
ورهي تبتي په سا
اسان به شين شي

ستا چي ٻنڪالو شي
دُڙهه درزا تڙهه شي
هجو ٻه رو شي

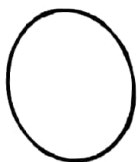

هي زما سپورے
واي هر شه منم خو
راته به گوري

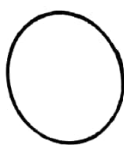

ژوند خومره تريخ دے
ذهن اوده دے په خوب
او زره مي ويخ دے

راته جغتېږي
واي يخني ډېره ده
واوري وږېږي

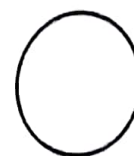

سم له ماښامه
شفق شفق خوره شوه
يو گل انډامه

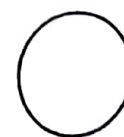

زما حيا ده
منم چي نور ستاده خو
بنگه زما ده

پندرونه نغبتی
پیغلی را اووتلی
له کوره تبتی

بنکاره به غلاشی
تاته چی کورمه زه
وار می خطا شی

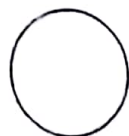

نپرونه درزبپی
چی آینی جوربپی
کافی ماتبپی

ژوند می رنگین شو
راکبپی مستی راغلابی
سرچی می سپین شو

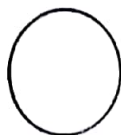

اوبه دی زور شه
چی ماتوی حدونه
خه نخ دی تورشه

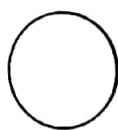

سرکه می سپین ده
به هنج هم نه پوهبپی
سودم ته شین ده

شومره سنگینه حادثه ده د ژوند
خپټې مو اوخوړې جذبې د وفا
يو بل تاه اوس د مينې خط نه يكو

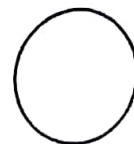

د خپل بنايست له زوره نه دې خبر
دراز قامته ، جادوگرې پېغلې
ډېر مې كچه كړې چې منتر پخوي

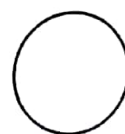

شېرینې تاسره له دغې ویرې
واده تاه غاړه اېغودله نه شم
زما به تاسره كوېش دن ماته شي

د كلي خلق شه برانده خونو دې
خدائے شته مری تاه به دې لاس پرېو
چې د هتيانو غلا په ټيټه كوي

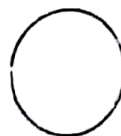

اووايي ټول د اكيجن كس دے
ايكو ته هسې غوشحالېږې څله
څوك لېوني نه دې چې تا يادوي

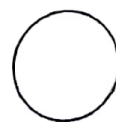

زړه غوشوي د اوازونو فرېب
چې مينانو نه نغې هېرې شوي
نو په پنجر و كښې ئې مارغان بندي كړل

دا کتپه و نه په نظر کښې لسه
زه به له خپله کوره ورک نه ومه
که هره لاره د منزل لاره وه

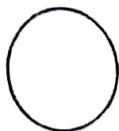

نن یوې پېغلې خپلې مور ته وپل
بیا به د خپل طبعې له ماته کوي
چې زور سړي ته مې په زور وادوي

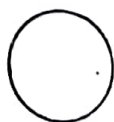

چې مزدوري په کومه ورځ اونه کړي
بچي مې ټوله شپه د لوبې ژاړې
د مزدورانو ورځ دې نه نماځي شوک

داسې ښاغلي هم ليدلي دي ما
ځانونه لوتې کړي په ادا د دې
او خپلو بڼو له جامه نه کوي

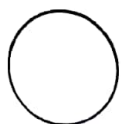

چې مې زما ديدن لاياد شي که
بله قه او خپري په سره غره کښې
زد کونتر و سپل را والوخوي

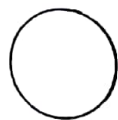

ناساڼي کړکه کړي نيازيينه واي
د زړه په سر مې په ټوپک اولد
خو چرغکې په لاس کښې مه رانيسد

بي حايه ما سره ايرى مه وهه
همه بس همه وي كه هر شه واي
نه د چالور وي او نه خور وي دچا

د پيتنو پيغلو تافي نشته ده
چي خوك ي او نه كړي تپوس نو خپله
ملااب ملااب خواني په كور زړه كړي

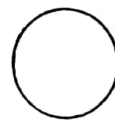

د ستومانى زيبگي ي خولې نه وتل
چي ستره مه شه ورته ما ووپل
د بونى شونډې يو رپ اونيوې

د زړه درزا ي په اختيار كښې نه ده
بنار كښې جوړ او شوله د هم چا و نه
د كور تمبه دې په يو درز لري شوه

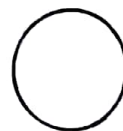

يوسمه چرته د ارمان جنازه
تا چي د كور ورونه بند كړل په ما
ماله به خوك په زړه كښې خاى راكوي

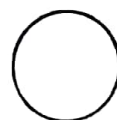

يوه جگړه كښې زمونږ د كلي
خلغو راټكل د اديرې حدونه
تول بيا د يو د بل په حد كښې مړه شو

پنځله چې مانه انځر ويو اخلي
ساه په سكيندو شي خه په گران واني
ستاسو خه خيال دے د واده باره كيني

په چاپېرچل كيني خرابه دومره دي
په كومه وړخ چې پري سغتي اونكړم
وبم كه په خپله بڼه ظلم كوم

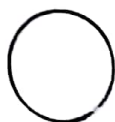

سرې قربان كړم خو د چا دپاره
دلته چې قدر د جذبو نشته دے
خوتي به شوک په درمال كيني كوي

ته د ژوندون د مايوسو علاج لي
خوري وري زلفي خوري وري كا
چې انتظار شوک د سحر نه كوي

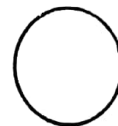

داسې خچور كړم از مېشتونو د ژوند
شېر يني ستا خانه بدوش يادونه
اوس د زړه دشته كيني پراو نه كوي

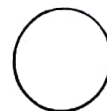

الله دي خبر او كړي په صدر چوك كيني
كاري گليا دي اشارې ماتوي
او هسپان خپلو كيني كپ لگوي

جرم دچا 'سزا دچا لوييه ده
يو د پوليس له سترگو خان ساي او
بل په يوه پيسه قانون خرشوي

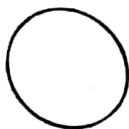

سپک راته مه گوري که غز نه کوو
گنې خوبونه به موهم کړو حرام
مونه دچا ميراث خواره خونه يو

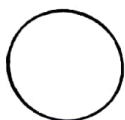

زړه ي غلبل، زلفي ي تار په تار وي
وېل ي زه وېره ي خونده يم
گنې نوته هم هېرېدې شي له چا

شېريني اوباسه زکوٰة دحسن
د افتونه نازلېني حکه
چې په وطن کني شوک خبراتنه کوي

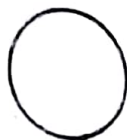

سر به بي حايه درله شه خوبوم
دېنتوله هونيارى نه لوگي
کورونه وران کړي چې حجرې سازوي

په خه پوهېږي نه ماشومه ي لا
دروغ رښتيا به دي ښکاره هله شي
کله چې ستا خواني مېوه اونيسي

چې څه بلا يې ته يې حله جيني
زما د زړه د قيامتونو دروا
خدا بگو دکاني بت کني ساه راوي

بيې د سرو سپينو خزانه شپري
درتاه خراب د چا نيتونه نه شي
کشي را اوسپه ماران پرايزه

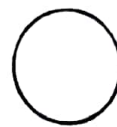

دا نظر وته به تيندک خوري ضرور
ستاسو د بيار کزو وېر لارو کني
وه کلا لى سم گر خېدلې شي څوک

لاس راله مه راوړه ناداني جيني
بلا گرمي ده په وجود کني زما
پام چې پتري چرتاه لمبه اونگري

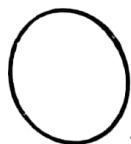

دېر تور زنان به داسې هم اوويني
چې يې سرگند شي دکناه رازونه
نور زر په خپله بنځه تور پوري کړي

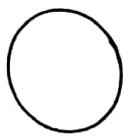

شپرينه اوواي په دېره مينه
چرتاه خو لار غلطوه لاديه
ويرېنم لار چرتاه غلطه نه کړم

شهرينه او وائي قربان شم له تا
غزل غزا مي راخوريني به زړه
ستا هايكو رانه تپي هپي کړي

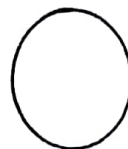

دوه ورځي ژوند دے تاته بنه پته ده
زړه ته راجخته شه د ناز مېرمني
سرکشي پر بنده د شيطان مې منده

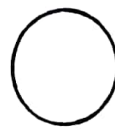

زما له خانه دومره طبع نه وه
خو چې قدم بدم د کالچ جينکي
را ته به لارو کني شيندي کلونه

د ژوند د حسن ننداري خه کوو
درانه پنلا ونه مو پراته دي به سر
کاله ته خو که چرته ملا نغه کړو

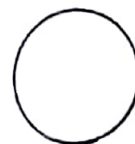

پر بنده چې پغلې ځي پاه خپله لاره
چپه ځي مه گني ستومانه به شي
توري پچو دي که راپاري شولي

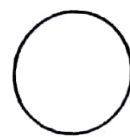

وايم چې تويي ستوماني به اوځي
خو وې دا ارمان مي اونه رږي
کورته چې راشه نو لاسترے شم

زۀ ئي له سترگو لگيدو اووېستم
ماله قسم راكړي چې غين مه كوه
او خپله ټول كله خبر كړي په هان

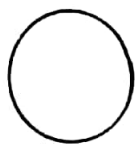

شكر دے سترگي زما اوږي نه دي
غريب سرے يم خو كل شاكې زما
د چا عشو نو ته پسخېن مه نه

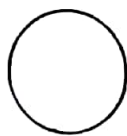

گن تصويرونه شي خواره په ذهن
عېن چې په نيمه شپه زمونږ كلي كښي
د سپو غيا شي، هكمامه جوړه شي

د حېرانتيا خبره ولي نه ده
غو ټي چې كل شي په قيامت كښي د ژوند
هان راته وېر خدا لگوي بېكه بنكاره شي

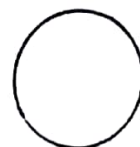

زنه مې اونيسي، سلگو كښي وايي
خلق خو خلقو باندي چل زده كوي
كور نه په نيمه شپه بهر مه اخځه

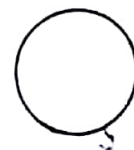

سیند ته کلونه ورگنډار کړي وايي
خه عملي کارونه هم وي پکار
زمونږه ميني کتابي ميني دي

چي د ياران شېبې رانکې شي کله،
هاغه ماتم شي راپه ياد د کلي
کچه کورونه چي اوبو اوږي وو

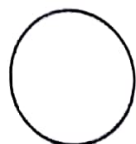

د انتظار هم خه حدونه شته دے
چي تر قيامته وي ولاړ دغسي
بيا عجيبو خلق قطار ماتوي

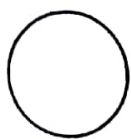

وي د بنايت د بني شمشاد حيني
چي خان دي نه پېرنده بېکاري هسي
لکه په گنډو کيني چي اوښ وي روان

زما د خاورو کور جوگه نه و ستا
شېريني ما په اسمانونو غوښتي
خه او کړم خدای راله په زمکه را کړي

اول دي خان کني دومره توان را ولي
چي په خندا کړي قيامتونه د ژوند
په غلي دي تا سره سيالي نه کوي

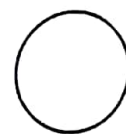

توي ويستي يو نوکر وېل ي
کور کني چي صېب نه وي بي بي ظالمه
چېر ناروا کارونه اخلي له ما

هر څوڪ چې څه اوکري، ربيبي هغه
لار کښي کښنه مه خپله لار اخله
ستا پخيل کور کښي هم تور سرې شته د

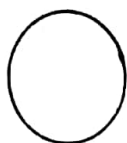

تاوده، ساړه که دي د ژوند اويدل
پېغلي مستي به درنه ټولې اوځي
بيا به په تا باندې غوټه رانښي

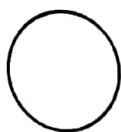

سترگي له دځي ويږي نه پړانيزم
زما د زړه په رنگي ټټو اوناه چوي
ته چې شپږيني پوکڼي پرسوي

زغم به کوي چېر که حالات شي خراب
لاس چې د ورور مري ته وان چوي
د کور انگن کښي څوڪ دېوال نه وهي

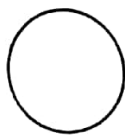

سمه شه بنجي په خپل حد کښي اوسه
زه د ټول کلي نه نفرت ورکوم
ته راته کور کښي دېوالونه وهي

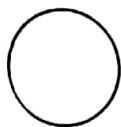

واورئ زما که ئي مني او که نه
که لږ مو هم سست کړو په بنغو پړي
بيا به ترې گڼي او بڼي چوپړ وي

شهريني زره دے ترم شوه نده
نماشي اوبسكي عبث تويوي
کانهي اويو کني وراسته کني کله

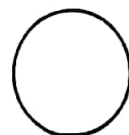

شنه چي مي شونده شي د قام د ورو
کله د چرگو د بچو بعري شي
اونخلي خپلو کني هيران بيلوي

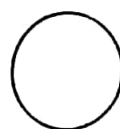

بن انتظار د عرومي ئي اوکړه
ترخو چي چرکه کورکه شوې نه وي
نو په هاگو باندي بچي نه کني

زرونو کني اور د ميني بل کړي گني
بي حسبي دومره په ماحول خوره ده
سم پکني خدا بگو واوره کني سره

راقه ستا ياد داسي سرور راكوي
کله د ژمي په واورينه شپه کني
شوک په کمره کني انگي تي بله کړي

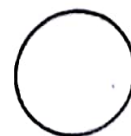

پهغلي د بنار پارک کني راټولي وي نن
وېل ئي راغله يوويشتمه صدي
ئې چي د کور درشلي اوغورخوؤ

د قام تور سرې دې سر تورې نه شي
تازه تازه غومپق غومپق پېغاي اوس
گړې غبرات پسي ' د اكي غورخوي

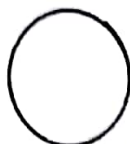

فتنه فساد به ترې جور پېږي ضرور
چې د خوارانو نه خانان د کلي
د گوه چاري مزدوري هم اونيسي

مات شي بچي د مصور قلمه
زما د خيال د شهزادگي رنگونه
خدائے شته چې ټول دې په اوبو وړي دي

لاړه شلمه مدي هم تېره شوه
خو لا زمونږ وطن کښې هاغه رنگي
خلاق د غار نه راوتلي نه دي

وېل ي راغله يوويشتمه صدي
دې کښې کوڅه کښې يو ملنگ چغه کړې
سحر را اوسه خسته شپه تېره شوه

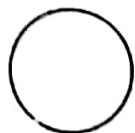

تا به وېل چې سره ژوندي ستايمه
خو داسې کوي مجبوري دې وي نن
فرېم نه چې تا زما تصوير لري کړو

او مینه دا خاطر دی جمع لسه
ماله پیه شاه سترگو کنبی چتی راکو
ستا پیه کسار کنبی خو اوس پینه

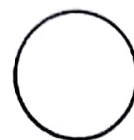

ورته می اووی حیث شاه دے ستا
وہل ی غوام چی برینہ نہ شی شوک
پرتوغا نیسونه جو پوم لالیہ

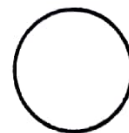

پنگلوکی ناوی خیل خاوندتہ وہل
هرخہ چی کہنی دابندی نہ منم
زہ خو خہ ستا لاسوتہ ناستہ نہ یم

شہ اوشو خبر دے کہ می پپڑنی نہ
مانہ دی هاغہ ورچی ہیری نہ دی
چی پیه خنکل بہ می اودہ پرتہ وی

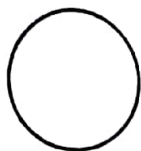

دہرہ کم عقلہ ی زما بسونی
اوس دچا خولی خو شوک گنہ ی نہ شی
زما پیه سر پا سرہ شر ماہ کوہ

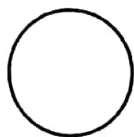

مونز پیه جامو کنبی نہ خائین و پدی
چی دا دہ راغله یو ویشتمہ صدی
کورکہ سو وران شو نو پروا د خہ دہ

سکله اودر سڀني د نکھت قافلې
نله د کھل وږمه وږمه خوږېڼا
خوږيوڼه وينم تعبيس وناه وېشم

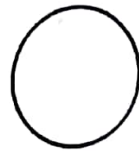

ټوله د زر او زور خيره ده اوس
ستاسو مخونه په چانه شوکوم
خوک د جرگو هډو پروا نه کوي

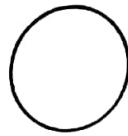

د نوي نسل خومره لوه زړونه دي
د پلار نيکه هډونه هم ورکوي
په اديرو باندي پلازي اودروي

زړه مې ټق اوچوي چې مين کس خوي
شپږيني خبر به شي دمه پکښې خوره
رب به زمونږه دانستې غوڅي کړي

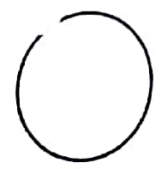

جذبه جذبه دي د ساحل خوبونه
غورځنگ غورځنگ بڼي د شپې خواني ده
سپوږمي په دي کښې هم سترونه کوي

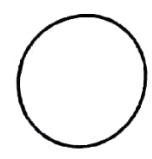

د شپې طوفان چې شي راخوږ په زمکه
زه د بي خونده اورکو له غمه
پورته په ستورو کښې پناه اخلم

زوم خپلې خواخې ته څرگنده کړله
بيا به زمانه هم گيلې نه کوي
لور دې مدام ماسره ژبه کوي

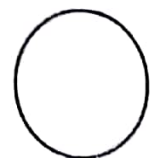

لږه سر تيزه ده بدخويه توده
که دغه يو عيب تر بنده هم اووتو
نوره قسم دے ډېره ښه جينی ده

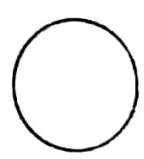

ته هم په پوزه باندي نه پرېږدي چې
زه هم د هائي بله پرېش مريض يم
زمونږ د دواړو گذاره گرانه ده

د نمر پيتاوي ته لا ناست نه يه
چې څوک تمبه زمونږ د کور اووهي
او وائي 'خان وبل چې ښکاره به خو

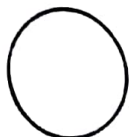

خدائے شته که غم وي که بنادي د کلي
واغوندي پېغلي د رښمينو لباس
په ما د اوسپنو نيني او چچي

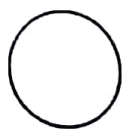

په بي اسرو پورې خندا مه کوه
بس کره د خدائے نه لږه ويره اوکړه
د چا ازار دې چرته اونته وهي

دې کښې څوک لاره د منزل اوسوي
گوره څنگل کښې بيا په نيمه شپه کښې
د اورکو قافله لوتې کړله چا

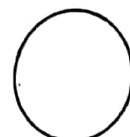

موښ ځکه سر باندي خپې گرځوؤ
چې د صحرا شپه يې باوره شپه وي
پېرقي د بجای شي د باران شپه شي

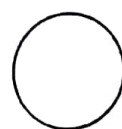

باران شپې شپې وربړي مگر
اورونه بل دي د نختر په اونو
بيا چرته تندر په څنگل پرېوتنه

زړه به اخر څنگه زما شي په ځان
سر کله او خورم کله نيم پاتې شم
سپوږمې په يو مقام ولاړه نه وي

څه ناروا د فاصلو دهوکه ده
چې يو ساعت يوازې کېږمه نو
زه په خپل ځان هم بدگمانه شم

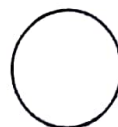

نيکاري چې خاورې مې په سر اړوي
زه ورته نيم نيم پاتې کېږمه نه
او لا مېوه مې هم نيولې نه ده

داسې که، شاخکې شاخکې کپړې کپړې
دا تندغرت زړه مې اور اوڼه کړې
شابه شېبې شېبې رااوورېده

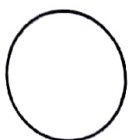

دخدای کارونو کښې شوکڅه اووای
ماچې ئې طبعې د خوږو کولې
د کرېلې نه هم ترخه اوخته

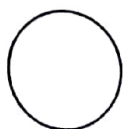

بسه په هر بڼکې مین شېرینې
واړه رنگونه چې راټول شي په حاکم
ترېنه د نمر سپینه رڼا جوړه شي

بیا چرتاه پېغلې ستومانۍ اوباسې
گڼې نو داسې چرتاه شوې نه وو
د کور غڼې او د چینار اونوکښې

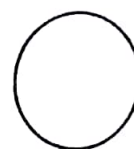

وايي جولای بدې ترخوخالي وي
کله ونه نه کښې انکڼ کښې زما
ما چرتاه شاړ کوهي ته اوغورخوه

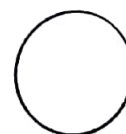

زما ترپا ئې د زړه تاو کموي
د پشکال خوږ چې سپوا شي کله
پېغلې خاري د بارانونو لارې

اوسپاري خلق سرو ليو ته د ژوند
راشې بيا يو ساعت له نه اودرېښي
ښکلي، زمونږه د وطن سپرلي دي

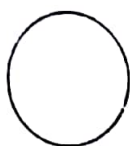

له جنگه ورستو ئې پخلا کړم پدې
سر مې ماتېږي ښه نه شمه
يوه ډسپرين کولې خو راکړه کڼه

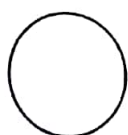

پنځلوکې هر قدم په خيال اخله
ستا چې له سره لوپته پرېوته
راله بجایو سخته چټکه راکړله

ښه سمه دمه وي کارونه کيږي
خو د شهلا زړه کښې خه غلا ده ضرور
ساک ترې سيلی يو سي چې ما اووښي

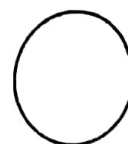

د زړه درزا راله په خاڼې اودروي
ټک ټک چې اورم دگريال، شپږيږي
وايم که ما باندي څوک جزې کوي

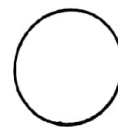

کڼې او اوزونه مې سنگسار کړي ضمير
وايم که څوک مې په مړي غلې شو
پنځلې چې خپو کښې گوگلر وکان او ترې

هسي بي حايه اوس قرياد مه كوه
ستا د سينوغوتي هوارې خه شي
پي چي ماشوم له د فيهر ورکوي

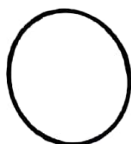

راله حلوا د ناشتي پنجه کړي
بيا راشي غور کښي راته پټ اووايي
د سرو ننگي راله جوړه اوکله نه

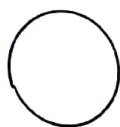

سم له ماشامه چرانونه وژني
په تا کښي خه ناخه تياره خوشته د
خدا ښته له ما سره دي بيا ويره کړه

خني کارونه د چاوس کښي نه وي
هر خه کېد شي لېوني خو کله
هملونه کښي د انحر اونو کښي

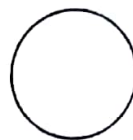

تابيا کومه د يو نوي سفر
اوس به په دي باندي خه زړه خوړ چي
د خوب تعبير مي اپوتنه اوخته

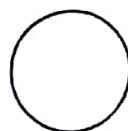

اوبکي مي سترگونه روايي نه دي
دا خو د کلي د گودر په غاړه
قطار قطار پښلي تېلونه کوي

رب ي ژوندي لره خو سوچ کومه
خلق به خپل مړي اوس چرته اوږي
کلي اباد شو مقبرې وراڼي شوي

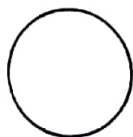

د زړه زخمونه چاته بنایمه نه
پکښې ې شمېره حادثې دي د ژوند
زه د سپرلو رنگونه ستایمه نه

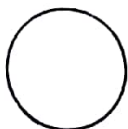

راوړي له ځان سره بهار اوږونه
لمبه لمبه پکښې سوزېږي خلق
بل دي د ژوند په هره لار اوږونه

مړم چې څوک نوم د انتظار اخلي
په ما به ټول کلي ته اور ورته کړي
نیکلي د هر چا سره لار اخلي

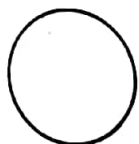

د زړه زورونه لېونتوب اوخوړل
اوس به زړې خبرې څه یادوم
ټول تعبیرونه رانه خوب اوخوړل

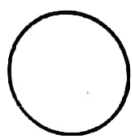

چې زمانه ټوله په خوب اوډه شي
ترینه راپورته شي سازونه د ژوند
د کلي شاړه رهت کښې څوک دېره دي

شہرینہ گونجی پہ تندی راوی
واٹی ربتیا ربتیا خبرہ کوه
ستا د جامو استری پہ خدہ ماتہ شوه

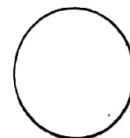

بی شماره داسی رنخوران شته دے چي
تمیز د جنس او د جمال نه کوي
اوواي قول خوندونه يو رنگي دي

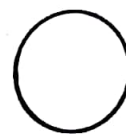

ستا د بنایست د فرپونونه زار
خو لب مي پرینده چي خان اوپترنم
ما د بودی په قال کني مه خانگوه

زما تصویر تہ یی ژرل و پل یی
پہی د مرغی می درله هم راوی وو
اے د انحر کله چي چرتہ به یی

شہ زورور دي مشران د کلي
چي د لمن داغ تہ مي گوتي نيسي
او نېغہ لار لاته بشودلے نه شي

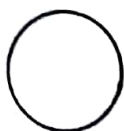

مر نه شم خائے راکپه د زپه پکوري کني
تاوده ساپه که د ژوند ما اووهي
زما بيه ريل نمونيا شي سگلي

بې د نازونو لوانې شېرینې
خان چاله ورنه کړې په لاس
کې رڼگونه به دې ټول والوې

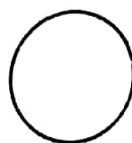

واي کيای دې په سر سترگو منم
مانه بیا دې غلې شوې دې
خو لاس چې مات شي خپې غاړې لږې

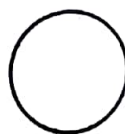

میاندي په داسې پښتو بوري شه
پاسې پردې تورسري او تختوي
بیا یې د خوښو شوک تپوس نه کوي

خپلو همخولو ته شېرینه واي
سرتنه یې خبر شه خوباورې شي
رغېږي نه د پشکال لېوني

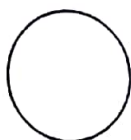

پوزه دې پرې نه کړې د قام لېونې
درنه په لاره تېرېدلې نه شم
ته د واده نه پس هم سمه نه شوې

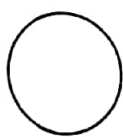

پېغلو وېل مونږ ته گناه نشته دے
چې د خپل کور ورونه بند شي په چا
نو خامخا چا سره لار اخلي

تڀنڀتاه له خپله خانہ څله کوه
پر بنده د سر سپوري دي مه ورکوه
خدائے شته دکور اوڼي څوک نه پرکوي

زمله به ولي په ما تنگه نه وي
چي ستا چينار چينار خواني شيريني
تل د اسمان سره خبري کوي

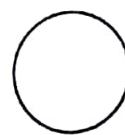

داسي بي واره مي ساکاني نه وي
خو چي کلونه نارنجان اويسي
بيا مي سږني ستاد بدن خوشبوئي

ددي خبري څه جواز خو به وي
خدائے شته چي چا د چانه غلا کړيد
د باز د جالي نه تپوس الوڅي

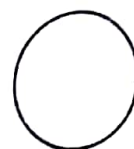

خدائے شته خبره به صفا کومه
دا خو بښي بي انصافي ده کنه
اوس چي د ورور تېلوکني خوندي سوزي

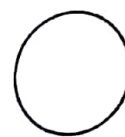

کورکني ساتل مرغ زرين بڼه نه وي
هڅو بيا له خپله خانہ نه شي خبر
بڼي راپاسي خاوندان قتلوي

زُه دِي لَه مَخَه تَبَر بَدَلِي نَه شَم
هَر شَخَه تَه سَتَا لَه پَارَه غَارَه بَزْدَمَه
بِس كَنَه لَار رَا بَانْدِي مَه جَوْرَوَه

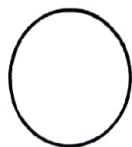

پَه مَرُو حَسَاب دِي تَمَا شَكِير دُ حَسَن
سَتَا دَ نَظَر تَاوُ يَ چِي اَوو هِي نَو
دُ كِي كَدَانَو اَوِي چِي اَوِي سِي

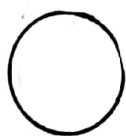

سَتَا نَر مَبْدُو رَا كَنِي سَغِي رَاو سَتَه
چِي لَا رَوَانِي دِي شَوِي اَوِي كِي پَه مَج
كَانِي اَوِيو شَو اَو اَوِيو كَانِي شَوِي

پَه شَه نَاتَر سِي اَوِي بَدَلِي يَمَه
وَانِي كَه بِل چَاتَه دِي اَو كَاتَه نَو
سَتَا كِي پَرِي كَنِي بَه اَو بَه اَو حَكَمَه

خَو يَمَه دِي خِي لَه دَه خَو يَاد اَو لَرَه
چِي جِيو اَر كَرُو سَرَه مِي نَه كَوِي
نَو خِي لَ عَزَت بَه هَم پَه دَاوُ لَكُوِي

مِي نَه كَوُو خَو مِي نَه پِي شَر نَو نَه
تَه دَهْوَا پَه اَس سَوْرَه اَلْوَجِي
اَو حَانَ لَه بَر مَه غَوْر حُو لَه دَه مَا

بره دستورو او سپوږمې وطن کښې
مینه د مارخپه ده شپږینې زما
لڼه په خیال گډه سر توره نه شي

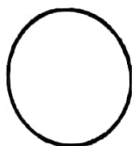

او وایي گرانه! پښتانه پغلده يم
يو د ناموس سودا مې ماکوه نو
هرڅه به ستاله سره زار کړمه زه

چې خپل لوظونه ورته یاد کړمه زه
خبره وروې شپېلې کښې وایي
مور مې ناروغه ده بابا خبروم

او وایي ژوند دې شوکيرو او خورو
په نیمه شپه چې اوبه خورله مې نو
خدا لاسکو زما له زړه نه اور پورته شي

سترگې به خاورې د پښلوکو ورشي
د شپې په هر پارکښې چرکان پاسي او
څانگو نه پرېق وهي بانگونه وایي

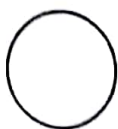

بنکل مې لاسونه کړي ژړا کښې وایي
ته چې زما گناه په سر اخلي
دغه نيکي به دې مدام يادوم

شهرين ياي او شاه شواري بيد د مياني
باران گاه لري چرتاه اوورين يي
نو هوا گاهي سو د چم يغي شاي

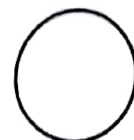

پنهن يي بنجي خپل خاوند ته اوو پل
گردانه ! که ماله دي پتلون راورو نو
په دوه ميله ټوپک به خان اوولم

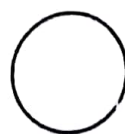

درته واده بنجي شه اوو پسته
جوړي خاوند دي زوروا اوخته
تا خو د بوتي نه بلاغونبتله

رب دي په دي خبره ما شه نيسي
پنغاي د بنار داسي پيکه پيکه دي
لکه چي خوند تر بنه اويو اورے وي

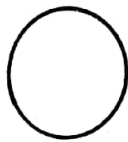

منم خبري زما عادت نه دے خو
چي پنهن يي پکني لغري گري
اور دي د صدر په بازار پوري شي

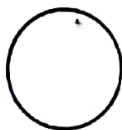

نور به عذاب شاه ناز لپني په موبن
پکني تور سري چي سر توري نه شي
بيا يي په بنار کني ټوک عزت نه کوي

واڻي له لور او خور ٽپوس کوي ٿوڪ
کوي چي هر ڇهه کوي ستاسو خونبه
زه ڏ ڀردي ڀرڻ خٽله يمه

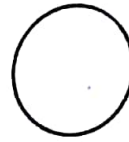

ماتڀڙي کان ٿله ڀهه کافي باندې
زه جاري ڪي چاته وهله نه شم
ورڪڙي مان ٿه ڀرڻ له لتي

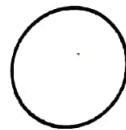

زور ڀهه ڇا ٿه ڏي ڇو غور ڇنگ نه ڪوم
گهڻي ڀهه ما باندې ڏ ڀنار مڀرمنو
نن ڏ گهڻو غوڻي هم اوخوري

يوه سڀڻي تجر به ڀي اوشوه
اوس ڀهه ڪم اصلو اعتبار نه ڪوم
خاوره ڏ لوڪ ڀرڻ نه اخلمه زه

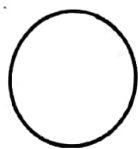

ستا ڏ اوڀرو زلفو بلا واخلمه
ڏ ژوند طوفان ڪڀي ڀهه ڇا ملا مه تڙه
مار هم ڀردي لاس باندې نه وڙي ٿوڪ

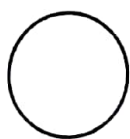

ڏ ڪت له عظمتونو نه زار
چي ڏ زامنو ڀي وڏونه جوڙ شي
مياندي ڀهه سپين سر گهڻا کافي کوي

شهريني دوده فاوژکاره يي خو
ته چي له خان سره يوازي شي نو
دا خواني مرگ درته ياديني که نه

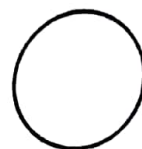

د زوراور اوبه په لوره خبري
آ چي بدخويه يادیده کلي کني
د خپو تلي ي هم هغه نيکلوي

رب دي ژوندي لره خودوب دي کپه
زه به چکر کني خامخا راتله
راته چي ملاره ته په اوبو کني وي ته

خداي شته هيمپا ته ملامته نه يم
لوږو او تندو که وژلم نو هم
چرته ي لاس چاته نيولنه دس

اوس به د خان خه صفائي کومه
حکه بلاخراب سره شومه زه
شهريني تا سره ي نينه کړي وو

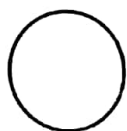

خدا بگو په خوند پسي د ژوند پرانده شو
اے د خواني د تقاضو سپريده
زمونږه کلي ته به راشي که نه

چي خه ڪري هغه به رسي مدام
پکڻي نيلا چرتاه ناموسي دي نه شي
پر دو پتو کڻي ڪروندي مه ڪوه

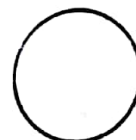

يو شاخڪي وينه را کڻي پاڻي نه شوه
توري شپلي چي ڪله ما اوليدي
زما د خيولاسو نه دم اووته

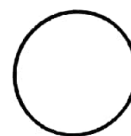

اوخاندي غور کڻي راته اوواڻي پي
تاته به خان قلقلخان بڪاري خو
خلق به تا پي ملندي ڪوي

ورسره سڀل له د سيند ونونه ڪم
هسي تر ڪي هم زپه صبرو له نه شم
او د مهي غوڻساه بلا ڪرمه وي

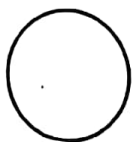

سرتوره مه شي خود ناز مڀمڀي
داسي طوفان راپورته سوه دے چي
په سینه ورخ خلقونه لار ورکوي

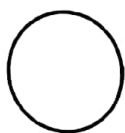

چرتاه له دغي غمه مڀ نه شمه
خان باندي ژوند خاوري اڀي ڪري عبث
په جيڪوهرو خواني رانه شي

منم چي گنجي محرومي مو دي خو
کله زمونږه هيروشيما نه ده
چي د سپرلو پکښي وږي شندري شي

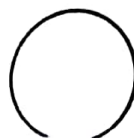

مينه اوباسي له زرگو نه ويرې
اوس که اوبنان ساتي شپږيني زما
نو دروازي دي دکور ټيټي نه شي

اخر به مرشم که دا حال وي زما
هيټکي مي يو ساعت له نه اودرېږي
آ پونځي مي هېشه يادوي

اووايي ټولي د قمت لوبې دي
خلق گليادي سنډرکان لوشي او
زمونږه لنگي مېښي پي نه کوي

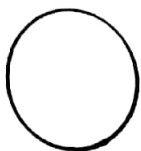

وايي تر شو پورې به زغم ټيټم
زه درته کور کښي لغړې کومه
خي په کوڅو کښي لوړغې کوي ته

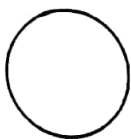

کم عقلي هسي پرېشانه ي ته
د محبت غسونه بوجه خونه وي
سترگي ښو باندي درنږي کله

وار چي خطا نه کړې سينه لويه کړه
خومره خعلي ورته اوغورخېږي
خو پليستينې نه روانې اوبه

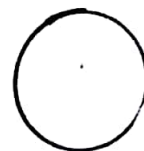

د ژوند له هر ازمنبت نه تېښته کوي
راته معلومه د رقيب توره ده
ما د جبو له ماره مه ويره

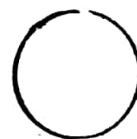

ستا په فرېب کېږي څنگه راشه زه
زما د ژوند غرمو کېږي سرسپين شواو
ته لا د نوي پشکال مگيدو ئې

تت چې دې نه شي د بنايست رنگونه
هان زه د مرگ پختو ته نيمه خو
لکه د سوي لاس به تا ساته

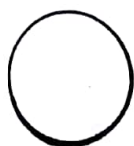

اووايي ټول د اکسين کې دے
هيټکو ته هسې خوشحالېږي خله
څوک لېوني نه دي چې تا يادوي

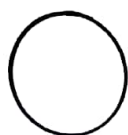

دومره بلا خولې راته وازې شي چې
په ډېره تېره کېږي هم هېڅ نه راشه
د کوهي خټه په کوهي اولگي

زما د زړه درزا بي حايه نه ده
ستا په وفا باندي شکمن نه يم
خو مطلبي په خټه اور لگوي

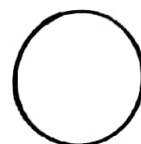

رب دې دروغ کړي خو ويرېنه زه
زما احساس داسې شکن غوندي شو
جوړ په دې کلي کښې چيني اوچې شوي

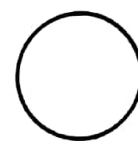

وېلې رې دې پکښې خبر واچوي
نن راته زړه داسې کچه کچه شو
لکه هاگې چې څوک اومه اوکوټي

دومره سپوا شوه په وطن کښې لوبه
اوس څوک روټې ته انتظار نه کوي
بس په اوسو او روټونو وهي

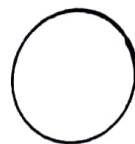

خپله گناه چې ئې منلې ده نو
پرېن ده نور ورته هېڅ غڼ مه کوه
غل څوک د کوره پورې نه زغلوي

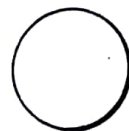

مهر يانې دې شک کښې اچوي ما
بيا دې خه کنده کنتلې ده جوړ
راته چې خاندي او شپلې غڼ وي

واي له هر چا په ماگران دے ولي
زما چي نه مني نو خه اوکرمه
رب دي ي مړکړي چي ترې خلاصه شه

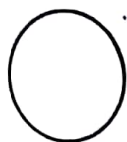

چي مي په زړه ياندي تياره راخي نو
سرکړي سرتور لوپته اوغورخوي
واي را اورسپن ي پيره بابا

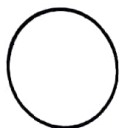

راباندي خواد خلقومه بخوه
مونږه چي خپل منځ کښي جگوندکوو
خدائے شته د وېرو پکښي غوا ننگه شي

کومه گناه ده چي ي خلق کوي
دا د وطن په خاوره خه شوي دي
چي د چينار اوڼي له موندپه اوځي

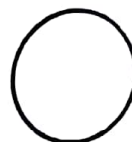

رب دي کانه کړي د شيطان غوربونه
نيه په مړه گڼپه مي تېر ماسخوتن
په گل ورينو لېچو خوب کړے دے

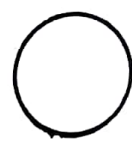

پرېن ده زما په کارکښي کارمه لره
بنځي ماخپل سبي ته پرېن ده گڼي
تا به په دريو کانو طلاقه کړمه

شهريني ما باندې احسان مه کوه
زما د زره زخمونه نه رغبيني
شو چي گزک نه شي پرسوب اونکري

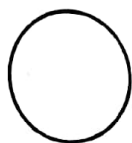

لاس ي تگ شوه د خاوند د خکه
وايي که ماله ي نکي جوړه کړه
خولي ته به چونگ خاوري وروچومه

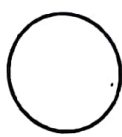

لکه غوتي خان کني راږوله اوسې
لا دې د ژوند زهر گوتلي نه دي
خکه دې زمکه باندې خپي نه گي

خدائے شتاه جنگونه خونبومه نه خو
ددي خبري ضمانت خاه دے چي
زما دنيمن به په ما دز نه کوي

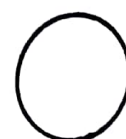

له دې نه لويه خوشحالي به خاه وي
ستا د خاورين وجود بلا واخلمه
اورې کني واورې شي لمبي ژمي کني

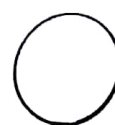

مياندي دې لاري د چوشاري خو
چي په لندن کني شوک سبق اووايي
آ په کچه سپشن اودرېني کله

زُه تَقَانِي دُ مَحَبَتِ پِشَرَنِم
شَهْرِيَنِي تُنْكَ كُنِي مِي وِيرِيَنِي خَلَه
پَاخَه رَنگُونَه پَه اوبو كُنِي نَه مِي

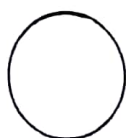

اَوَوَانِي دَوْمَه نَادِيَكَه نَه مِي
خَو اوبِي سَتَرِي زَمَانَه چِي وِينِم
دُ سَرَو چَاپَه پَه لِرْمَانَه مَنَدَمَه

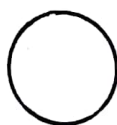

جَوِي دِستور نوے كوي وختونَه
ما خَو مِيرِي هَم ازار كِرِي نَه دے
دُ كَلِي خَلَق مِي پَه خَه قَتَلَوِي

زُه دِي لَه بِنَكَار مَنِي كَوْمَه نَه خَو
هَسِي لَه تَانَه يُو تِيوس كَوْمَه
سَتَا پَه سَرخَو بَانَدِي زِرُه نَه سَوَزِي؟

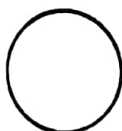

دِر پَه پَه بِي خَايَه وخت دِي اورتِلِم
داسِي لَل كَل شومَه شَهْرِيَنِي زَمَا
نَكه چِي بَانْگ نَه خَو ك يَانْگِي اوشِرِي

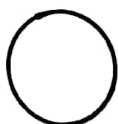

تَه نِه لَه لَوِي نَه مَر شَوْنَه وے
بِنَكَارِي ! بِنَكَارَه بِي انصَافِي دِي اوكِرَه
مَارغَانَو جَالو كُنِي چِي رَاوَرِي وَو

زما ددې وهم علاج به خه وي
خو چي کلونه په خندا اووینم
وايم که ناوي د وطن کونډه شوه

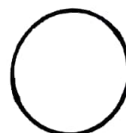

د خدا قدرت د خه به ویمه نه
هغوي په ما کوي د بکې د قتل
خوک چي چان خان نه شړلے فاه شي

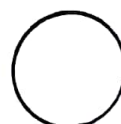

د بي حسي هېرو خه حد نشته دے
زه چي سرگند کړمه د زړه زخونه
کلونه مراوي شي په سين ديوتي کيږي

خدا ښته ژړا د زړه د دېد نامه ده
چرتاه مې حق د چا لوتلے نه وي
زما په سترگو کښي د چا اوښکي دي

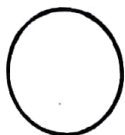

ساه تري وپستلے شم په دوو گو تو کښي
خو سوچ چي اوکړم وړم سردې اوخوري
خوک به پليت دنډوتاه اوس کافي اولي

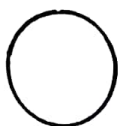

نورد قرب د امو نه ماء غوروي
زما نظر دهوکه کېدلے نه شي
زه خه دوو مېښو کتے خو نه يم

شوڪ ڏي تخليق له درده خه ڏي خيب
گهوتي چي نيسم حادثوته ڏي ژوند
ڏي خوندي رنجور تري فحاشي جو پڙه ڪري

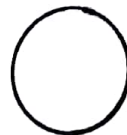

او واهيه باقي په تاوان ڪنبي ڏي شوڪ
ستاسو چرڪان هم په خوله بنه نه لگي
او مونن له ساگو سره گهوتي اوخورو

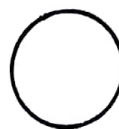

زهر خواره ڏي په فضا ڪنبي ڏي ڄم
ما ڏي مارغانو ڏي هم زده ڪري ڏي خو
ڏي بيدامني علاج ڏي هيچ اون نه شو

خدائے شتاه په زره ڪنبي ڏي هيچ غلاته شو
ڏي ڄم فضا دومره خرابيه ده چي
خان راته هسي گنهگار بنڪاره شي

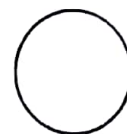

تپوس ڪوم ڏي ڪنبي گناه چاته ده
ما مشران ڏي ڪلي وڙني په ڏي
چي زه ڏي هر چا سره مينه ڪوم

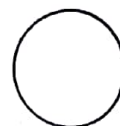

نور زه انصاف ڏي چانه نه غوارمه
که وس ڏي اور سپد شپريني زما
واپه ڪنبي خولي به په سوڪ سموم

بلا د ژوند ضرورتونه دي خو
چرته جذبې پکښې سنگسارې نه شي
پرېږده د کابو تجارت مه کوه

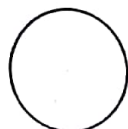

دېرې بې خونده جينکې دي د ښار
کله چې وخت د امتحان راشي نو
خان پسي بند کېږي د ياته روم ورونه

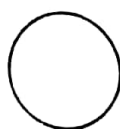

اندېښنې هم وي د الوت لارو کېښې
ولې د ژوند د حادثو له ويري
د باز وزرې خو څوک نه پرېکوي

منم چې ژوند سره دي مينه ده خو
بيا به دي هرڅه نه باور پورته شي
که دي د ښارپه هسپتال کېښې شپه شوه

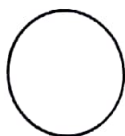

منه ستاسو مرتبه لويه ده
خو گوري پام چې غلطي اونه کېږي
مونږه څه هم اوبو زاوړلي نه يو

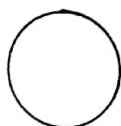

رڼا خو نه وړني فکرونه دچا
خدا پگوپه ذهن ي تياره راوړي
دا بېخ وتاي د بجای بلونه

عبتونه فاصلې نه مني
دا سرحدونه د نظر د هوکه ده
اوبه په وانگ چا بيلې کړې نه دي

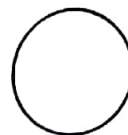

شهرينه وايي که سيلو راغله نو
خدائے شته چې پر مخي را اوغورخېني
زمونږ د کور تيه وپنو اوخوره

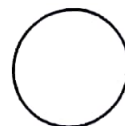

په يو نظر چې به يې زه دمه شوم
اوس راله ټوله شپه زورونه کوي
نو ستومانې يې د وجود اونه شي

يو لېوني په دک بازار کښې وېدل
شوک چې وسله باندي مضبوط نه وي نو
هاغه يې خونده وسيلې لټوي

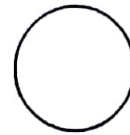

زه کي يو درز اوکړي پرېشانه شمه
خاوري به ياد کړي دکلونو په سر
دا هواکافي چې وږي خوروي

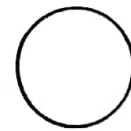

منم فضا ي معطره کړه خو
خدائے شته دا حق ورله ورکړدے چا
هوا په خه وښي وږي دکلو

پر بندہ داستا دوس خبرہ نہ دہ
ہغوی دسر پہ سپوری اور گوی
شوک چہ خشاک لہ دکور اونہ وہی

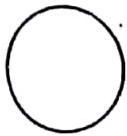

دبید نمیبو پہ دی وران کلی کنبی
مارغان چہ جانی جو پوری شہریخی
د طوفانونو علی بنکارہ شی

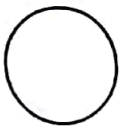

ہیچ پلنبی نہ وو د ژوندون خوندو
چہ د اسمان شوکی تہ اور سپد
لالہ ارمان راغی د خلی زمکی

بی لہ شہ و جی رالہ راشی ژپا
جو پری زما د لاشعور پہ شپہ کنبی
سرتوری پیغلی ماتموندہ کوی

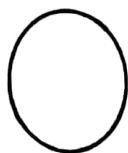

دہری شہدلی د رقیب سترگی دی
چہ آئینہ ورتہ پہ لاس کرمہ نو
د سپی شرمن پہ خان راواچوی زر

وینہ مو جام نہ شہی واورینہ شیدہ
منم شہریخی دہرہ گرانہ دہ خو
کتوی پخانہ کپہ د زبتون تلو کنبی

زُه تَقاضِي دُ مِينِي بِنُه پِيئَرْنَم
وَلِي زَمَا هَم خَه غَوْبَنَتِي شَتَه دَه
خَه خَه دَ لَو بُو گُوڊاڳِي خَوْنَه يَم

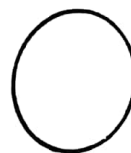

مَنم چِي هِيئَه تَر بِنَه سَا زَبِي نَه خَو
دُ چَا دَس سَبُورِي هَم نَه وِر كُوِي
لَه تَعْبِير وِنُو نَه خَو بُو نَه وِي

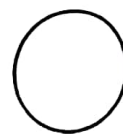

دَا تَقَدَس يَم لَه گَمَنَاه وِي رُوِي
رَا تَه چِي جَخْتَه شِي گَلَر نِگِي ، لَه تَا
دُ گُو تَم بَدَه جِئَمَه جُو پَرَه شِي

بِي وَسَه شَوِي يَم بِي نَنگَه نَه يَم
پَه بَدَ حَالِي بَانَدِي يَم مَه تَبْرُوڊ
غَوْبَنَه كَه اوسُوِي پِيئَر نَه بِنُه وِي

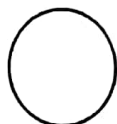

دَا سِي نَارَا سَتَه كِرُو دُ رُونَدَ عَشُونُو
اوس چِي بَجَلِي لَارَه شِي سَخْتِ اَوْرِي كِنِي
حَا نَ تَه بِيوزِي هَم وَهَلِي نَه شُو

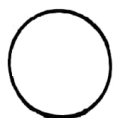

دُ چَا نَامُو س پَكِنِي جُو ر لَو تَه كِر لُو چَا
چِي قَا فَلِي پَكِنِي دُ رَنگ مِشْتَه وِي
هَلْتَه دُ كَانُو بَارَانُونَه كَسَن يَم

زُهْ قَدَغُونَه پَه چَا نَهْ بَدَمَه خَو
بِنَهْ تَهْ يَه بَسَه بَد تَه بَد وَايَمَه
چِرَه 'حَيَات كِنِي خَلَق فَرَق كَوِي

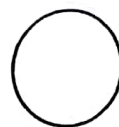

پَرِي دَه دُ بِنِي بَد دِي مَه وَايَه اوس
كَه دِي دُ لاس لاندِي سَاتَلِي شَوَه نو
داسِي پَه سَر بَابَنِي بَه تَه خَتَلَه

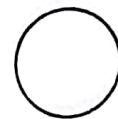

وَرَتَه چِي وَايَم بِنَاكْتَه جِيئِي دَه
شَهْرِيَنَه وَايِي دِي كِنِي شَك نَشْتَه دَه
خَو لَه پَوَزَه كُنِي كَبَه غَوَنَدِي دَه

پَكِنِي هِيچ لاري دُ منزل نَشْتَه دَه
تَرِي گَهْر چَا پَر دِي دُ صَحْرَا رِيگُونَه
اَنَسَان پَه وِرَانِي جَزِيرِي كِنِي اوسِي

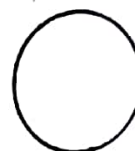

چِي كُنِي زَمَا مَكْرَمَه كَرِي اَوْلِيَدَه
نَو وَا رَخْطَا پِيغَلِي لَه خِيَلِي وِيرِي
دُ اَزْغِي اوبَه پَه مَه اَوَشْكَلِي

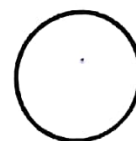

غَلِي كَه نَاسْتَا يَم خَو خَو تَكَبَرَمَه زُهْ
مَه خَامُوشِي كَانِي كَوَلِي نَهْ شِي
غَرُونَه لَوَا شِينَدِي چِي غِن اَوَنَكْرِي

شپې چې اوس شاري د سپوږمې پلوشې
ماپه ساحل د خپل احساس لاهو کړې
ستا د بنايت د موسيقي موجوده

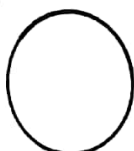

تکاور تکاور به ي زخونه نه وي
چې ي په ټول وجود د ناز مېرمنه
لکه د ژمي د غرې خوره شي

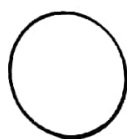

اومنه بد هسې د شپې مه وايه
نمر لا ورمبې خړيکې وهلي نه وي
چې لارکني لوت شي د ورمو قافلې

وږمه وږمه شي په هوا کني ورکه
او پانې پانې شي په لارکني خوره
غوټې چې کله شوه پکني پاتي شي

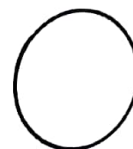

رب به ي روغ کړي که ناروغه يم
د ډاکټرانو دوايي نه خورمه
اوس به په حان شه تجربي کومه

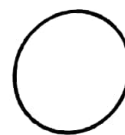

اوس دې ستم ته د ژوند شه او وایم
چې زه د خپلې تندي حال وایمه
نو په سيند ونوکني اوبه اوچې شي

په زړه چاودون پوري مې خاندي شله
چې لوبه تنده شوه سپوا کلي کنيې
د بنار په بنگ باندي ډاکه پرېوته

زه به دې زهرو باندي نه وړلم
مخ به له مانه اړولې و تا
نو ما به ساه هم اخستې نه وه

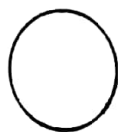

وايي شكونه په تا نه كوم خو
داسې بي وخته چې له كوره اوچي
زه دې د زړه له زوره خلاصه كېمه

شپږينه وايي له نظره به شي
هله قدم بده له درشله بهس
چې بسپلني درته لوكي كېمه زه

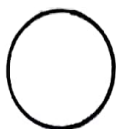

ما به له دې بلا نه څوك خلاصوي
ته چې په نيمه شپه كسي پرانيزي
پېريان راپاسي په ما كټ واپوي

چې هلوځلو يې هېڅ خوند اونكړو
كونه يې وېدل هرڅه په شرق اوڼگه
خو رب دې اوس زما خاوند اوښيني

دُ ژوند رفتار لا اودرولے شي څوڪ
داسې په وړاندې زمانه لاره شي
چې آينه دانه وانه لاره شي

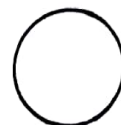

له خپل عادتو او پرېدے نه شي خو
اووړي داخل راتو غږ مه كوه
بيا به قسم دے داسې كار نه كوم

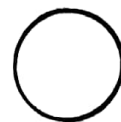

پخه توبه كه ئې ويستاي ده هم
په پتو سترگو پرې باور مه كوه
پرے كه اوسوزي خو ول وي پكتاي

شېرینې ستاگياي په سر سترگو خو
كه دي زما دابده وړخ اولیده
درنه به او تېستي د شېرې خوبونه

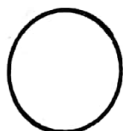

خانا زهه به خرابېنې زما
لاخو مې سترگې هم ورغلي نه وي
تا د كچه خوبه راپاسولم

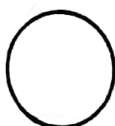

بهر چې نه كړې له درشل نه قدم
چې ئې دولې د پلار له كوره اوځي
پوښه شه د بنځي جنازه پورته شوه

اوس راتہ خاندي چي ميسر غوثوي
ياد کړه چي حان به مې له ټوقې ورځه
نو تا به کړيکه کړي چي غرقه شومه

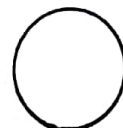

مردار خواره وي د ذت سره مخ
رب نه د باز غوندي فطرت او غواره
پر بنده د بل په نهرې تخوندانه وه

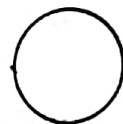

توره راواخله سر پرې غوڅ کړه زما
که د جابر سلطان په وړاندي چري
حقه خبره ما کولې نه شوه

چا درته او بنودلي دا خبري
چي د پهناسي تختي ته ما خپروي
او وايه ستا خوله کتې د چا ژبه ده

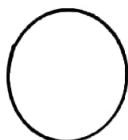

خدای شته چي کانه جوړ په کور شوزما
مېرمنه داسې لکه کله شوه چي
لگيا ده توت ته بيکيا نه وايي

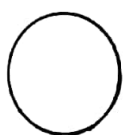

ستا سر ته زې خو يادې کلي کتې
نن دي د چا سترگې ليدلي دي چي
د پوکتې نه دي هوا وټي ده

وار مي خطا وي چي قيامت رانه شي
خو چي چا پيره اذانونه واورم
زبه مي قرار شي په سعيده پر بوخم

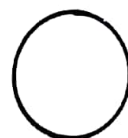

زه عجاھد يم د اسلام اومتی
د پر گنهکار يم خو که وخت راخي نو
زما د توري زور به هم اووينی

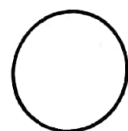

ساینس دے کنهوتضادونوکښي ورک
که مرحله د اختلاف راخي نو
په پتوسترگوبه قرآن پسې خم

خدائے شته چي ساه لاله تياره دوجبوي
شبع له دي غمه وژلي ده ما
د پتگانو خون راپوري نه شي

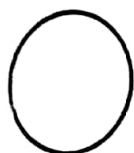

د خپل ماشوم خيال به ي نه ساتلو
چي رب ترې واخست نو اوس هغه بنغه
خان سره غېږ کښي کوو کي گرځوي

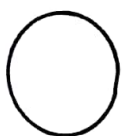

بي شکه خان بناي شريفه وينه
دا درته نه وایم چي بددي اوو
خو د يو لاس گوتي هم فرق لري

يم بت شکن بت پرستي نه کوم
له انسانوپه خه طبعي اوکوم
زه لا اله الا الله واهمه

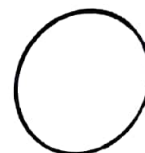

نن راته جبل کني يوقدي اوويل
هره خبره باندي سوچ وي پکار
توکلي لاري خولي ته نه رايي بيا

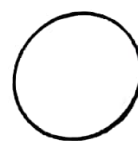

تا چي دالي کري راويس د ميني
د هغي پلارپه رنگي حال شو زما
چي ناوي نور ورته په کورناستوي

کافي ره دومره اطمینان ماله
چي مظلومانو سره مرسته کوم
او د ظالم مری ته لاس اچوم

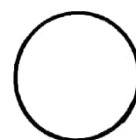

ما کني مکنهي خرابي دي منم
هېڅ د خپل خان زه صفائي نه کوم
خو رب دي نکوته اوس پام کړي زما

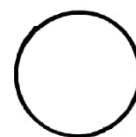

توبي اوباسمه توبي ماتوم
بلا کمزورے يم بي وسه يمه
رب ته زاري کوم چي ما اوغنيي

بن خو د عقل نه هم کار اخله
اوس چي په گوره باندي مري د بيمتان
خله ي زهرو باندي اوورنه

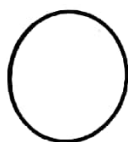

زه د انسان بي حرمتي نه كوم
خو چي وينا د پيغمبر رد كوي
نو كوڅه ډب سپي ترينه بنه كومه

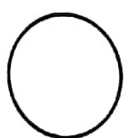

د سياسي رهتيا ژوند خاوري شه
د امرسي خوند ي په خوله كني وي لا
يو زور اور ي بي نپتي كسه كړي

اش پرېوځي په ماحول د گناه
د بنسار له خلقو جوړ غېرت اووتو
دوه از مري يوه پيچري كني اوسي

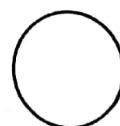

موشكافي دي ي په شوق اوگي
چي شريعت سره په لاره نه ځي
بيضي زه داسي تصوف نه منم

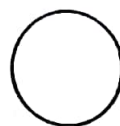

څنگه وي نوره د ايمان كزوري
رانه چي اوس د جبعي مونچ شي قضا
زړه كني زره هم ملاسته نه شم

بڻي صفا خبره اوکرمه خو
گني مطلبونه تري ياران اخلي
چاته له ويري اوس سلام نه کوم

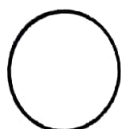

گني بناستونه ي په سترگو کيږي وي
خو بي دسي ي راڅخه داسي کړي
که د ناوي مخ په اور اوسوزي

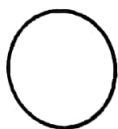

بي حايه ضد دي داسي رڼ مرېز کړم
که بيد بخته پښته پېغله چې
له ډېره سوخته خپل بگري ماتوي

هېڅ ترېنه طبع د انصاف مه کوه
چې عقیده ي جوړه شوي وي دا
جنگ کښي روا شي ناروا کاروند

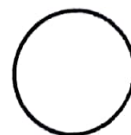

زه پخپل کور باندې تېر اوښه اوس
هم يوه لار ده هره ورځ پرې ښه
خو روزانه راته څه رې بدلوي

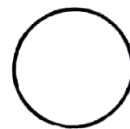

وېل ي داسي څه خبره نه وه
خو هېڅ بي هڅه چې رابري شوي په ما
تا جوړ مهي پسي شوملي څکلي دي

ماه وایه، نه پته پته بی نسر په گوته
راسره داسی گوته تا اوکپه چی
په غریب دلو سترگو هڅه نه وینم

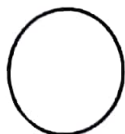

د تکلف محتاجه نه ده، مینه
وس چی دی نه رسی زمالیونی
تاوده ستونه راته خله کوی

که ی په کور کښی هڅه درک نه لگی
خو چی مېلمه راکره راشی نو بیا
ورله خپل خان حلالوے شمه

بلا خوندونه به پکښی وی منم
خودا د مینې سپکاوے کښمه
تنده د کمل په پرخه نه ماتوم

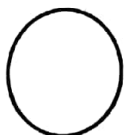

اونی په دغه غم کښی خان اوخوړه
زما پخې مېوی به دی موسم کښی
د چا سپرو جیولی ته خان غورخو

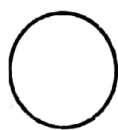

خپله لمنه په خان مه اړوه
دا ته چی بل بریندوی اومنه
ستا به له سره هم پټکے پرېوځی

دا بی نیازی د محبت اووینده
وايي د لوبډې نه دې مړه شمه خو
رانه به نیار ته مزدوری له نه شي

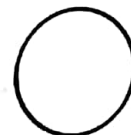

د ترخه مه اوځه د کلي اوځه
ستا مجبوری بی خایه نه دي منم
خو شوک په چم مالت کني غلانه کوي

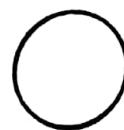

پي چې د تي ماشوم له نه ورکوي
ته خان ته مور په خه خبره وايي
سپي هم چچو له خپل شوده ورکوي

اووایه بناده ورځ به خه اوویني
چې دوه پسي دا پستانه اوکوي
توله شپه وې ککړوي حجره کني

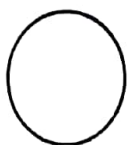

زار د نیاریانو له نرمی نه شمه
بنځي یې دومره په سر اوختلي
اوس ترې پستی له لوبډې نه موي

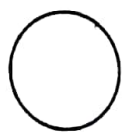

لکه شیشه یې زړه ذره ذره شي
د شپې چې پاسي د رڼا قاتلان
په کانونو اولي د کوڅو بلیونه

هسي بي حايه خوشحال بي په خه
ما چي ترياقي د محبت خلكه ده
د ماد په زهرو باندې نه مرمه زه

کور لانه ورک دے او د ژمي شپه ده
ستا د نظر تاوونه هم ساره دي
دا بي حسي مې چرتنه کاڼه نه کړي

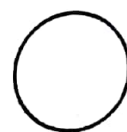

سترگي په دې کني خه مړي شي دچا
چي سپر اوږه خان له پيدا کړمه زه
نو د کارغانو سپل راټول شي په ما

د سانس دا معجزه هم اوويني
مياندوته داسې ستنې اوگوي
چي په بچو ورله زيږه راوړي

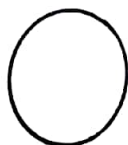

چي ئې په ټي وي اشتهار اوکته
وسل ئې دا په بڼو مېر ظلم دے
دوو نه سپوا بچي راوړه نه شم

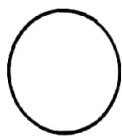

دخدای کارونو کني خوک خه اووايي
زما نظر چي په لټون و د چا
اوس مې په سترگو باندې بڼه نه کي

سر ترې قلم کړه ورته گوري خله
له دې نه لويه بې ننگي نشته دے
پلار چې راپاسي خپله لور خرڅوي

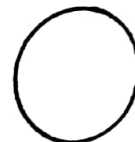

د پښتو شمله به نه تپتوي
خبره ستا زما تر منځه ده او
ته د بېگم نه مشوره اخلي

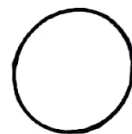

رښتيا وينا به په هر حال کښي کوم
سترگه زما د هېڅ نه هم نه رږي
په ما توتان خله څنډې شپړيږي

د چاپه نه غوښتلو هېڅ اونه شو
د دوو پيه تېر کښي ئې لس اوزېږول
خانداني منصوبې غرقه کړله

د احمقانو څه لکي خونه وي
وايي خوشحاله کورنۍ هغه ده
چې ماشومان پکښي غوږل نه کوي

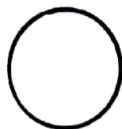

چرتنه د يو لاسه خټلے دے پېرې
تا چې په خپو نگرينې پورې کړې
زه به دې هم تپوس له در نه شمه

شوک و فطرت لاری نیولے نئے شہ
زخم چي سہوا شہي تاتہ بندہ پتہ دہ
گردانی شہلاد، آتش نشان شہي غروندہ

نن چي مي شوندي ورتہ اوچيچلي
وہل مي خپل علاج پتہ وخت وي پکار
ستا پتہ مانغو کني جو پچنيچ شوک دے

شوک ترينہ سمہ ورخ بيدے نئے شہي
راغبہ مي او بنکو پتہ رخسار خوارہ کپہ
بنکاري چي بيا چاتہ اوبہ خروي

وہن مبارک ورتہ و لوتے وادو شہ
خوستا و سپين سر نہ قربان شم ابہي
بشي نہ مياندو نہ چي شوکوي

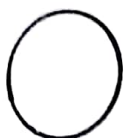

هر شہ چي ووخوتابہ چو نئے کوؤ
راتہ پتہ شا چا وچولے مي جور
داسي چي خولي پوري دہي پتہ او ترو

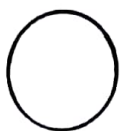

در سرہ دا خبرہ نئے منہ
کہ زبہ دي تور دے لہ دنيا زاهدہ
نو بيا د کور سفيد شہي کوي

زُهَ هَادِثُو رَا ثَوْنَدَے کَرِے یِمہ
رَانہ چِی لَاس دُ مِیَنِی رَا بَنَکَلُو تَا
دُ سِیَنَد چِیو رَالہ پَنَاہ رَا کِپَلہ

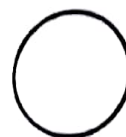

تہ خیلہ لور خور قَرَمِزَنہ گَنہ
خو مَآخُہ دَاسِی اَو رِیَدِی دِی چِی
خیلہ بَرَجُو لہ پَرِی بَاتِہ بِنِہ وِی

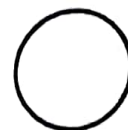

دُ رَوْنَد پَہ ہر پَرَاؤ تَنور لِبہ دے
دُ بَارَانُونُو اَنتَظَار مَہ کَوہ
چَرَتہ وَرِیجِی غَرغَنَدَہ اَو نَکِرِی

دُ دِش دَا لَوُے اِحْسَان بَہ تُو کُ هِیرو
لَا جِیَنکُو دُ تَشُو کَالُو نَہ وِی
دُ پَنِغَلتُو بَ غورِخُٹکِ ی مَلا مَاتَہ کِرِی

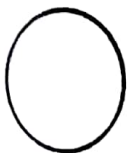

چَا لہ ہَم نَہ وِر کَوِی حَاے پَہ نِزِہ کِنِی
پَہ صَفَا یِی بَانَدِی ی مَہ تَہ رُوخِہ
ہِیرو خِیل عِج دُ اِیغِی نَتَہ دے

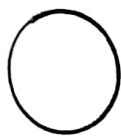

سَر کَہ مِی غَوَارِی نُو پَہ خُو دُ کِنِی اِصہ
کَہ سِیَادِی دِی پَہ حَا ن رَا وِستَی
سَر بَہ ہَر خُہ تَہ وِر پَہ خُو ی کِپَل زُہ

ويښي ې اوښکلي زما د وجود
ما ډاکټرانو باندې مه گرځوي
رب دې د خوږې لارې داروگړي زما

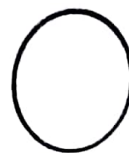

زه بدگمانه ستا په مينه نه يم
خو څنگه زده کړم د راگونو ژبه
مزدور غريب د لوبې غوږ نه ويښي

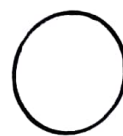

شهريني دا يو اعتراف به کوي
درد د خدا پرده کښې مه پټوه
خلق د مات لوبښي اواز پېژني

راته ې مه وينه خړي پر پرده
يتيم که ډېر هم خداي خوشحاله کړو
خو د ژړا عادت ترې اوسنه وتو

چاته د سپي سرې نظر نه کوي
هسي ې ځايه پرې ځان مه سپکوه
کانه هغه دروند وي چې پروت وي په ځان

د حقيقت زهر گوتېاي دي ما
زه خو د خوب دنيا کښې نه اوسمه
پنځله په څه غږه کښې زوے راکوي

دُ شاعر چاپ کتابونه

۱. دُ رنہا سپوری، پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۱ء)
۲. ہم آئینوں کے قیدی، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۳ء)
۳. سترگو کښې خوب دُ چکودر پاتې نه شو
پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۶ء)
- روپے ایوارډ یافتہ چاچا کریم بخش ایوارډ ۱۹۹۶ء
۴. راتہ غوږونو کښې بنگړي شرنګوي
دُ پښتو ھاڼکو مجموعه (چاپ ۱۹۹۸ء)
۵. گرفت، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۹ء)
۶. کابڼي دکھل پټه لاس کښې خوندي نه کوي
دُ پښتو ھاڼکو مجموعه (چاپ ۲۰۰۰ء)

ناچاپ کتابونه

۱. وايه زما دُ خوب تعبير بيه خدئ وي
پښتو شعري مجموعه
۲. رضا حمداني شخصيت اور شاعري، ایم۔ فل مقالہ
۳. بيباکئي اظہار، دُ اردو تقریرونو مجموعه

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**